

Hospodárenie rozpočtu verejnej správy v roku 2023

(na základe údajov zverejnených Štatistickým
úradom SR 22. apríla 2024 – jarná notifikácia
deficitu a dlhu)

Apríl 2024

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

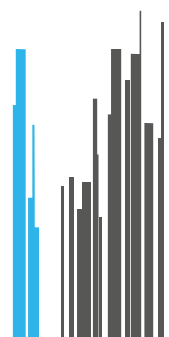
Táto správa prezentuje oficiálne stanoviská Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v súlade s jej mandátom stanoveným v Ústave, čl.55a a v ústavnom zákone č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke RRZ (<https://www.rrz.sk>).

Copyright ©

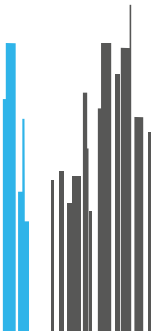
Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť rešpektuje všetky práva tretích strán, najmä práva chránené autorským právom (informácie alebo údaje, štylistika a znenie textov do tej miery, ak majú individuálny charakter). Publikácie Kancelárie RRZ s odkazom na autorské práva (©Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Kancelária RRZ, Secretariat of the Council for Budget Responsibility/Secretariat of the CBR, Slovakia alebo podobne) smú byť použité (reprodukované a pod.) len za podmienky, že bude správne uvedený zdroj. Všeobecné informácie a údaje publikované bez odkazu na autorské práva smú byť publikované bez uvedenia zdroja. Pokiaľ sú informácie a údaje jednoznačne získané zo zdrojov tretích strán, používateľ takýchto informácií a údajov je povinný rešpektovať existujúce práva, prípadne je povinný si získať povolenie na použitie samostatne.

Pripomienky alebo komentáre k správe sú vítané na e-mailovej adrese sekretariat@rrz.sk.

Obsah

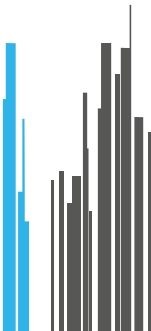
Zhrnutie	6
1. Najvýznamnejšie vplyvy na zmenu salda	12
1.1. Daňové príjmy	12
1.2. Vybrané nedaňové príjmy	14
1.3. Sociálne transfery a dávky	16
1.4. Vzťahy s EÚ rozpočtom a spolufinancovanie	19
1.5. Ostatné výdavky štátneho rozpočtu	22
1.6. Zdravotníctvo	24
1.7. Obce	26
1.8. Vyššie územné celky	28
1.9. Ostatné subjekty verejnej správy	29
1.10. Opatrenia vlády na riešenie pandémie	31
1.11. Opatrenia priamo súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu	33
1.12. Opatrenia na kompenzáciu rastúcich cien energií	35
2. Vývoj dlhu verejnej správy	37
3. Výsledné hospodárenie v porovnaní s NPC scenárom	41
4. Vývoj verejných investícií	42
5. Vyhodnotenie výsledného hospodárenia voči prvotnému odhadu RRZ	44
6. Vývoj odhadov deficitu za rok 2023 podľa RRZ a MF SR	47
7. Rozdiely medzi výsledným hospodárením VS a schváleným rozpočtom	49

Zoznam grafov a tabuliek

Graf 1: Príspevky k odchýlke salda VS oproti schválenému rozpočtu _____	7
Graf 2: Štrukturálny deficit by vzrástol nad rozpočet aj bez prijatia nových opatrení _____	8
Graf 3: Deficit voči rozpočtu znížili predovšetkým jednorazové opatrenia _____	9
Graf 4: Vývoj deficitu v priebehu roku z dôvodu prijatých opatrení _____	9
Graf 5: Verejné investície vzrástli na najvyššiu úroveň od roku 2015 najmä vďaka eurofondom _____	11
Graf 6: Daňové príjmy prehĺbili deficit oproti rozpočtu o 75 mil. eur _____	12
Graf 7: Rozpočet daňových príjmov vychádzal z odhadov zo septembra 2022 _____	13
Graf 8: Porovnanie výnosu DPPO _____	13
Graf 9: Výber DPH voči makroekonomickej základni _____	13
Graf 10: Nedaňové príjmy prispeli k zníženiu deficitu verejnej správy o 154 mil. eur _____	14
Graf 11: Úrokové príjmy boli kvôli vyšším úrokovým mieram z vkladov vyššie o 97 mil. eur _____	14
Graf 12: Dividendy pochádzajú predovšetkým z vlastníckych podielov štátu v energetike _____	14
Graf 13: Príjem štátneho rozpočtu z dividend poklesol na najnižšiu úroveň od roku 2016 _____	15
Graf 14: Vyššie sociálne transfery a dávky prispeli k zvýšeniu deficitu o 1 065 mil. eur _____	16
Graf 15: Rozdiel medzi rozpočtom a skutočnými výdavkami dôch. poistenia v roku 2023, mil. eur _____	17
Graf 16: Rozdiel medzi rozpočtom a skutočnými výdavkami nesystém. dávok v roku 2023, mil. eur _____	17
Graf 17: Výdavky na dávky nemocenského poistenia _____	18
Graf 18: Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi _____	18
Graf 19: Hlavné faktory rastu dávky materské _____	18
Graf 20: Hlavné faktory rastu dávky nemocenské _____	18
Graf 21: Vplyv transakcií s rozpočtom EÚ na saldo bol pozitívny vo výške 528 mil. eur _____	19
Graf 22: Výdavky z prostriedkov EÚ v roku 2023 boli vyššie oproti výdavkom v roku 2022 _____	20
Graf 23: Dočerpávanie prostriedkov z aktuálneho programového obdobia (PO) je možné o jeden rok dlhšie _____	20
Graf 24: Čerpanie EÚ fondov v roku 2023 dosiahlo 92 % z rozpočtovanej sumy _____	21
Graf 25: Úspory vo výdavkoch štátneho rozpočtu tvorili predovšetkým kapitálové výdavky _____	22
Graf 26: Úroveň kapitálových prostriedkov viazaných a presunutých do nasledujúceho roku ostáva na nízkej úrovni _____	23
Graf 27: Historický vývoj verejných investícií v rezorte obrany _____	23
Graf 28: Výdavky v zdravotníctve zhoršili saldo o 450 mil. eur _____	24
Graf 29: V roku 2023 sa zostatky na účtoch zdravotných poisťovní zvýšili _____	25
Graf 30: Závazky fakultných a univerzitných nemocníc by bez oddĺženia naďalej rástli _____	25
Graf 31: Deficitné hospodárenie nemocníc pretrváva _____	25
Graf 32: Obce prispeli k zlepšeniu salda rozpočtu sumou 71 mil. eur _____	26
Graf 33: Rozpočtovanie prijatých grantov a transferov podľa zdroja _____	27
Graf 34: Rozdiel oproti rozpočtovanými a prijatými transfermi v roku 2023 podľa subjektov VS _____	27
Graf 35: K rastu bežných výdavkov prispeli najmä transfery a prevádzkové náklady _____	27
Graf 36: Kapitálové výdavky ovplyvnilo dočerpávanie EÚ zdrojov tretieho prog. obdobia _____	27
Graf 37: Hospodárenie VÚC malo negatívny vplyv na saldo VS vo výške 92 mil. eur _____	28
Graf 38: Hospodárenie ostatných subjektov malo pozitívny vplyv na saldo VS _____	29
Graf 39: Rozpočtový vplyv opatrení vlády na riešenie pandémie bol pozitívny vo výške 134 mil. eur _____	31
Graf 40: Rozpočtové vplyvy opatrení na riešenie pandémie v rokoch 2020 – 2023 _____	31
Graf 41: Výdavky na riešenie pandémie v rokoch 2020 – 2023 _____	32

Graf 42: Opatrenia súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu navýšili deficit o 8 mil. eur _____	33
Graf 43: Príspevok na ubytovanie mimo čerpania zdrojov fondov EÚ dosiahol 63 mil. eur _____	34
Graf 44: Sociálna a zdravotná pomoc tvorí 28 % celkových výdavkov spojených s ruskou inváziou na Ukrajinu _____	34
Graf 45: Výdavky na civilnú ochranu _____	34
Graf 46: Výdavky v súvislosti s obstaraním vrtuľníka a výstavbou kontajnerového mestečka _____	34
Graf 47: Opatrenia spojené s kompenzáciou rastu cien znížili deficit o 1287 mil. eur _____	35
Graf 48: Jednotlivé schémy rezortu hospodárstva _____	35
Graf 49: Vplyv jednorazových opatrení v daniach a odvodoch _____	36
Graf 50: Hrubý dlh verejnej správy medziročne poklesol o 1,7 p.b. HDP na úroveň 56,0 % HDP ____	37
Graf 51: Na poklese pomeru hrubého dlhu k HDP sa aj v roku 2023 podpísala vysoká miera inflácie	38
Graf 52: Faktory prispievajúce k zmene dlhu v krízovom období medzi rokmi 2020-2023 _____	39
Graf 53: Hypotetický vývoj hrubého dlhu pri modelovom udržiavaní hotovostnej rezervy na priemernej úrovni medzi rokmi 2005-2022 _____	40
Graf 54: Príspevky k zmene štrukturálneho deficitu v roku 2023 oproti NPC scenáru _____	41
Graf 55: Verejné investície dosiahli najvyššie úrovne od roku 2015 _____	42
Graf 56: K medziročnému rastu investícií prispelo najmä čerpanie eurofondov _____	43
Graf 57: Vysoké čerpanie investícií vykázala štátna správa aj samosprávy _____	43
Graf 58: Rozdiely oproti skutočnosti pri rizikách a zdrojoch krytia identifikovaných RRZ _____	44
Graf 59: Vývoj odhadov pre saldo VS v roku 2023 a ich porovnanie so skutočnosťou _____	47
Tabuľka 1: Vývoj základných ukazovateľov hospodárenia verejných financií _____	6
Tabuľka 2: Porovnanie odhadu schodku voči odhadu RRZ na rok 2023 _____	45
Tabuľka 3: Rozdiely voči rozpočtu VS na rok 2023 _____	49

Zhrnutie

Deficit verejnej správy (VS)¹ dosiahol v roku 2023 úroveň 4,9 % HDP, čo znamená návrat z dočasne nízkeho deficitu v roku 2022 na vysoké úrovne z pandemických rokov 2020 a 2021. Oproti rozpočtovým cieľom vo výške 6,4 % HDP predstavuje výsledný schodok hospodárenia pozitívnu odchýlku 1,5 % HDP, čo znamená po rokoch 2021 a 2022 tretie najvýraznejšie zlepšenie výsledného hospodárenia v porovnaní s rozpočtom od roku 2005². **Hrubý dlh dosiahol úroveň 56,0 % HDP** a medziročne poklesol o 1,7 p.b., pričom oproti predpokladom rozpočtu je výsledná hodnota nižšia až o 1,9 % HDP. Naďalej však ostáva nad horným limitom dlhovej brzdy o 2 % HDP.

Tabuľka 1: Vývoj základných ukazovateľov hospodárenia verejných financií

(v % HDP)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo hospodárenia VS	-1,0	-1,2	-5,3	-5,2	-1,7	-4,9
Štrukturálne saldo	-1,9	-2,0	-2,8	-1,7	-1,3	-3,3
Hrubý dlh verejnej správy	49,4	48,0	58,8	61,1	57,7	56,0
Čistý dlh verejnej správy	43,3	43,1	48,9	49,6	47,6	48,3
<i>Memorandové položky:</i>						
Cieľ vlády v schválenom rozpočte	-0,8	0,0	-0,5	-7,4	-4,9	-6,4
Horný limit dlhovej brzdy	59,0	58,0	57,0	56,0	55,0	54,0
Cyklická zložka	0,8	0,7	-0,7	-0,1	0,7	-0,4
Jednorazové vplyvy	0,0	0,1	-1,8	-3,4	-1,1	-1,2
Zmena štrukturálneho salda (- znamená zhoršenie)	-	-0,1	-0,8	1,1	0,4	-2,0
Fiškálny impulz (+ znamená reštrikcia)		-0,9	-2,9	0,2	2,6	-4,4

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Najvýraznejšia pozitívna odchýlka³ v hospodárení VS v roku 2023 oproti rozpočtu bola priamo spojená s úspešným dohodnutím refundácie energo pomoci cez eurofondy (0,8 % HDP), s ktorou rozpočet nepočítal. Refundácie energopomoci z EÚ fondov boli zároveň v plnej miere zaznamenané do výsledku hospodárenia v roku 2023, tak ako to predpokladala RRZ. Naopak najvýznamnejšia negatívna odchýlka voči rozpočtu bola najmä kvôli prijatiu nových opatrení v dôchodkoch (0,8 % HDP) v priebehu roka, s ktorými rozpočet takisto nepočítal. Z trvalejších opatrení došlo navyše k nižšiemu nárastu výdavkov v štátnom rozpočte, ako aj v hospodárení ostatných subjektov verejnej správy.

- Na strane pozitív prišlo k nižším nákladom na financovanie dočasných opatrení oproti predpokladom rozpočtu o 1,4 mld. eur (1,3 % HDP), najmä z dôvodu preplatenia veľkej časti nákladov na schémy kompenzujúce vysoké ceny energií z EÚ fondov; zároveň výsledné náklady nedosiahli vysoké úrovne predpokladané v rozpočte aj vďaka nižším cenám energií na trhoch.
- Naopak negatívne bol deficit VS ovplyvnený nákladmi na mimoriadnu valorizáciu dôchodkov a niektorých sociálnych dávok, ako aj mimoriadnym príspevkom pre dôchodcov (ktorý sa

¹ Verejná správa, pre účely posudzovania vývoja verejných financií, pozostáva z ústrednej správy (štátny rozpočet, príspevkové organizácie a iné subjekty ústrednej správy), Sociálnej a zdravotných poisťovní a územných samospráv (obce a VÚC).

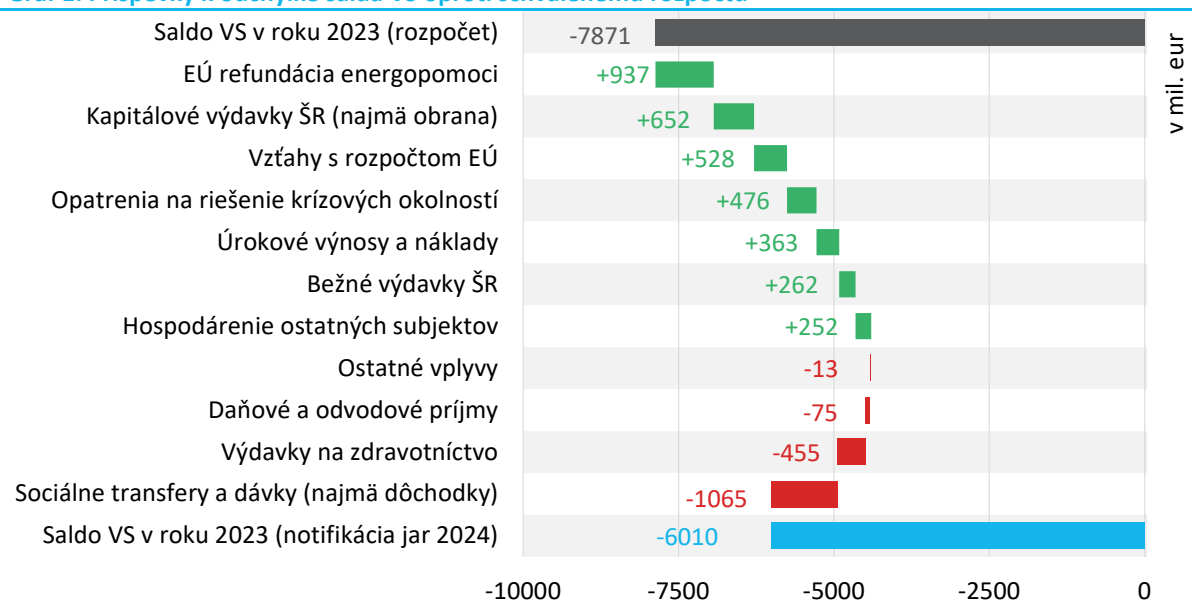
² Aj voči poslednému zverejnenému odhadu z februára 2024 v rámci tzv. rozpočtového semaforu dosiahol deficit nižšiu úroveň až o 0,7 % HDP.

³ Materiál prezentuje analyticky upravené príspevky k zmene salda, pričom úpravy majú na saldo hospodárenia VS nulový sumárny vplyv. Jednotlivé vplyvy preto nemusia korešpondovať s údajmi uvádzanými v Štátnom záverečnom účte za rok 2023. V metodike ESA 2010 boli celkové príjmy vyššie oproti schválenému rozpočtu o 1 748 mil. eur a celkové výdavky zaznamenali pokles o 113 mil. eur.

neskôr premietne do navýšeného 13. dôchodku), ktoré celkovo navýšili deficit rozpočtu o 1,1 mld. eur (1,0 % HDP).

- K odchýlke výsledného hospodárenia od cieľa rozpočtu prispeli vo výraznej miere aj iné faktory, ktoré priamo nesúviseli s mimoriadnymi okolnosťami ani s priebežne prijímanými opatreniami.** Pomalšie čerpanie kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu (ŠR) znamenalo úsporu vo výške 652 mil. eur (0,6 % HDP) najmä v obrane kvôli nižšej hodnote dodanej vojenskej techniky oproti predpokladom rozpočtu. V rámci vzťahov s rozpočtom EÚ sa nenaplnili predpoklady rozpočtu o výdavkoch na spolufinancovanie (refundácia energo pomoci nevyžadovala spolufinancovanie, došlo k pomalšiemu nábehu nového programového obdobia fondov EÚ a pomalšiemu čerpaniu zdrojov Plánu obnovy a odolnosti) vo výške 528 mil. eur (0,4 % HDP).

Graf 1: Príspevky k odchýlke salda VS oproti schválenému rozpočtu

Pozn.: ŠR označuje štátny rozpočet

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

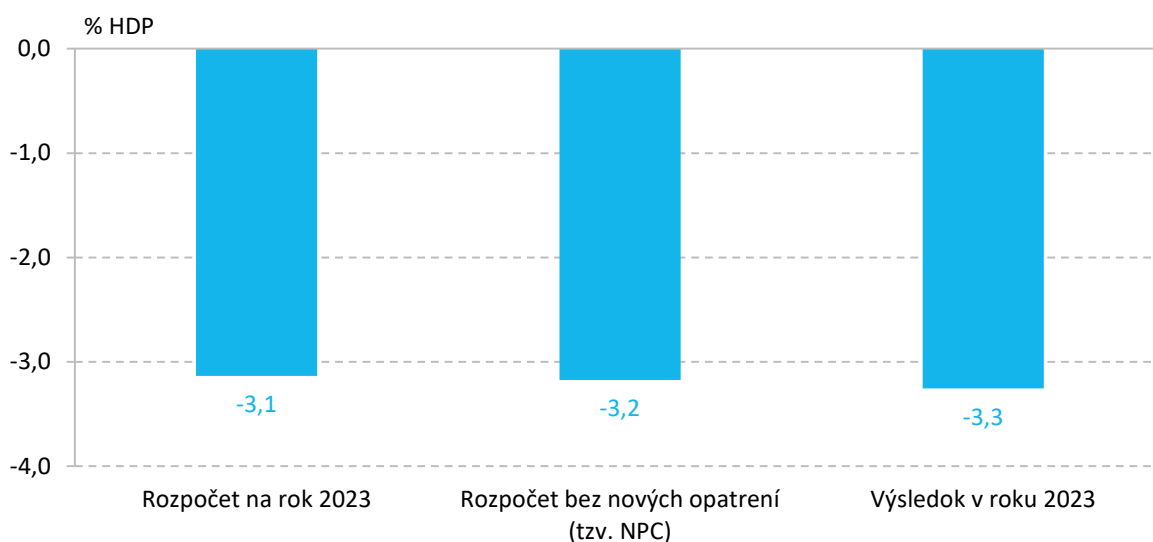
Z pohľadu strednodobého zaťaženia verejných financií je zvyčajne lepšie sa sústrediť na indikátor štrukturálneho deficitu (t.j. trvalý deficit, ktorý automaticky pretrvá aj do budúcnosti, ak sa neprijmú dodatočné opatrenia⁴). **V roku 2023 štrukturálny deficit medziročne vzrástol a dosiahol úroveň 3,3 % HDP, čo predstavuje nárast o 2,0 p.b. oproti roku 2022 s historicky najnižšou úrovňou štrukturálneho deficitu 1,3 % HDP.** Nárast štrukturálneho deficitu v roku 2023 je v prevažnej miere spôsobený opatreniami prijatými v roku 2022 (rodinný balíček, rodičovský dôchodok, valorizácia miezd v zdravotníctve) ako aj v priebehu samotného roku 2023 (mimoriadna valorizácia dôchodkov a rodičovského príspevku, mimoriadny príspevok pre dôchodcov). Zároveň platí, že **štrukturálne saldo v rokoch 2022 boli pozitívne a v roku 2023 naopak negatívne ovplyvnené vysokou infláciou.** Medziročný nárast je tak aj dôsledkom oneskoreného navýšovania verejných výdavkov v reakcii na rast inflácie, pričom k ďalšiemu takémuto zvyšovaniu najmä v oblasti sociálnych transferov a miezd príde v roku 2024. V neposlednom rade platí, že akruálne výdavky na obranu boli v roku 2023 z dôvodu

⁴ Štrukturálna bilancia neobsahuje jednorazové a dočasné opatrenia, ktoré nezaťažujú vývoj verejných financií v dlhodobom horizonte. Zároveň je z nominálneho salda odčítaný odhadovaný vplyv ekonomického cyklu na daňové príjmy a vybrané výdavky citlivé na vývoj ekonomiky.

zálohových platieb výrazne nižšie ako hotovostné výdavky, ktoré sa započítavajú do záväzku NATO. Očakávané dodávky vojenskej techniky tak budú v strednodobom horizonte navyšovať úroveň štrukturálneho schodku. **Z týchto dôvodov vývoj štrukturálneho salda v roku 2023 nemusí plne odzrkadľovať strednodobý stav verejných financií.**

Ak by v priebehu roku 2023 neprišlo k prijatiu nových opatrení a verejné financie by sa vyvíjali v súlade s ekonomickým vývojom (NPC scenár), štrukturálny deficit by dosiahol úroveň 3,2% HDP. V porovnaní s predpokladom rozpočtu by tak prišlo k nárastu štrukturálneho schodku o 0,1 % HDP aj bez prijatia dodatočných opatrení. Zároveň platí, že nové opatrenia realizované v roku 2023 prispeli k nárastu štrukturálneho deficitu o 0,1 % HDP. Nové legislatívne opatrenia, ktoré navyšovali výdavky až o 1,1 % HDP, keďže boli z pohľadu vplyvu na saldo hospodárenia takmer úplne kompenzované pozitívnym vývojom v iných oblastiach rozpočtu. V porovnaní so scenárom NPC pozitívne na štrukturálne saldo v roku 2023 vplývali predovšetkým nízke investície v rezorte obrany, lepší výnos daňových príjmov a nižšie výdavky na spolufinancovanie.

Graf 2: Štrukturálny deficit by vzrástol nad rozpočet aj bez prijatia nových opatrení

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Poznámka: Štrukturálne saldo v rozpočte predstavuje odhad MF SR zverejnený v Návrhu rozpočtového plánu. NPC scenár zodpovedá základnému scenáru vychádzajúcemu z roku 2022 a zohľadňujúcemu stav legislatívy k 31.12.2022.

Hrubý dlh dosiahol úroveň 56 % HDP. Po vývoji v roku 2022 tak ide o ďalší **medziročný pokles**, a to o **1,7 p.b. HDP** z úrovne 57,7 % HDP v roku 2022. Hrubý dlh v roku 2023 sa aj napriek medziročnému poklesu stále nachádza **nad najvyšším sankčným pásmom dlhovej brzdy**. Najväčší vplyv na medziročný pokles dlhu v roku 2023 mala **vysoká inflácia prostredníctvom efektu menovateľa** (príspevok -5,5 p.b.) v kombinácii s **poklesom hotovostnej rezervy štátu** (príspevok -1,3 p.b.). V oboch prípadoch sa však jedná len o **dočasný efekt**, ktorý už za predpokladu postupného znižovania miery inflácie a priblíženiu sa k historickým úrovniam hotovostnej rezervy k HDP, vyrchál.

Reálny rast hospodárstva medziročnú dynamiku dlhu v pomere k HDP brzdil s príspevkom **0,6 p.b.**, a to hlavne v dôsledku **utlmeného domáceho aj zahraničného dopytu**. **Opačný efekt** na vývoj dlhu mal **vysoký primárny deficit verejnej správy spolu s úrokovými nákladmi** (kumulatívny príspevok 4,9 p.b.). Vysoká inflácia spolu s poklesom hotovostnej rezervy v roku 2023 prevážili príspevky primárneho

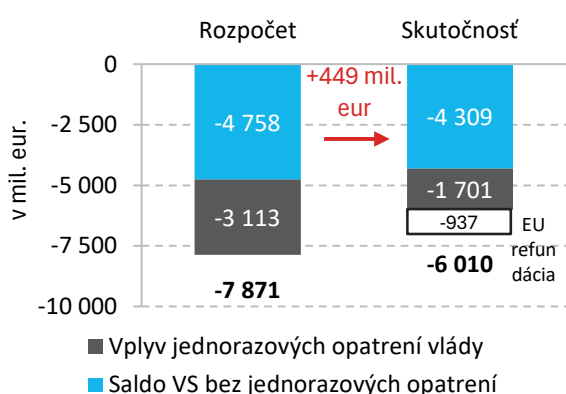

deficitu a úrokových nákladov a **spôsobili medziročný pokles hrubého dlhu**. Narastajúca riziková prirážka Slovenska sa zatiaľ v hospodárení za rok 2023 prejavila len mierne.

Rozpočtová politika (spolu s eurofondami a jednorazovými výdavkami) poskytla v roku 2023 ekonomike výrazne expanzívny fiškálny impulz na úrovni 4,4 % HDP. Vysoká miera fiškálnej expanzie vyplýva predovšetkým z medziročného nárastu výdavkov z EÚ fondov vplyvom ukončovania programového obdobia, ktorý bol doplnený tak zvýšením štrukturálneho deficitu, ako aj novými opatreniami na kompenzáciu zvýšených cien. **Dočasné a ciele opatrenia v porovnaní s trvalými opatreniami predstavujú vhodnejší spôsob reakcie na tento typ krízy, nakoľko po jej skončení automaticky odznejú aj tieto opatrenia a nezaťažia verejné financie dlhodobo**. Po očistení o vplyv kumulácie EÚ fondov a jednorazových opatrení, t.j. pri zameraní na zmenu štrukturálneho salda, bol fiškálny impulz v roku 2023 stále výrazne expanzívny na úrovni 2,3 % HDP napriek uzatváraniu sa produkčnej medzery v ekonomike.

Celková úroveň vynaložených nákladov na financovanie opatrení vlády prijatých v súvislosti s mimoriadnymi okolnosťami, t.j. na kompenzáciu vysokého rastu cien, ako aj na riešenie pandémie a situácie v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu, dosiahla objem 3,2 mld. eur (2,6 % HDP). Po odpočítaní refundácie energokompenzačných schém z EÚ fondov (s ktorou rozpočet nerátal) a výnosu z mimoriadnych príjmov a grantov prijatých rezortom obrany v súvislosti s dodaním vojenskej techniky na Ukrajinu bol dopad na saldo VS v roku 2023 vo výške 1,7 mld. eur (1,4 % HDP), čo v plnej miere tvorili jednorazové opatrenia bez vplyvu na štrukturálny deficit. Na druhej strane rozpočet predpokladal financovanie dočasných opatrení na úrovni 3,7 mld. eur, s celkovým vplyvom na deficit po zohľadnení príjmov vo výške 3,1 mld. eur. Dočasné opatrenia boli čerpané vo výrazne nižšej miere (najmä vďaka úspešnému vyrokovaniu EÚ refundácií pre energokompenzácie predchádzajúcou vládou a nižším svetovým cenám energií) a **tak znížili deficit oproti rozpočtu o sumu 1,4 mld. eur (1,1 % HDP)**. **Bez vplyvu jednorazových opatrení bol deficit nižší o 449 mil. eur (0,4 % HDP)** – viď graf 3.

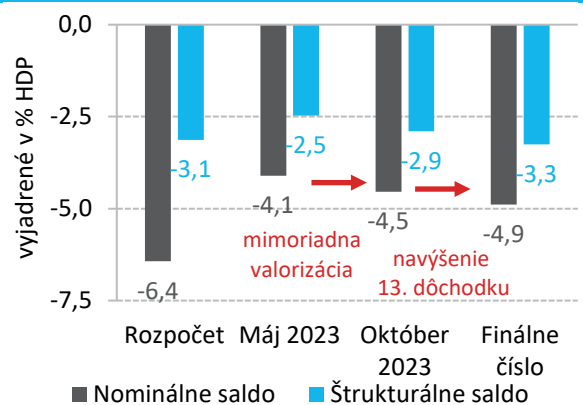
Graf 3: Deficit voči rozpočtu znížili predovšetkým jednorazové opatrenia

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Poznámka:

Graf 4: Vývoj deficitu v priebehu roku z dôvodu prijatých opatrení

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

- **Náklady na financovanie opatrení kompenzujúcich vysoký rast cien predstavovali sumu 2 922 mil. eur (2,4 % HDP)**. Vláda realizovala viaceré schémy pomoci zameranej na stabilizáciu cien energií pre domácnosti resp. rozličné typy spoločností či inštitúcií. **Výdavky boli čiastočne kompenzované refundáciou z EÚ fondov v sume 937 mil. eur (0,8 % HDP)**, ako aj **mimoriadnymi príjmami vo výške 334 mil. eur (0,3 % HDP)** zo solidárneho príspevku z činností

vo vybraných ekonomických odvetviach a z odvodu z nadmerných príjmov elektrární. **Vo výsledku tak opatrenia na kompenzáciu vysokého rastu cien energií navýšili deficit VS v sume 1651 mil. eur (1,3 % HDP).**

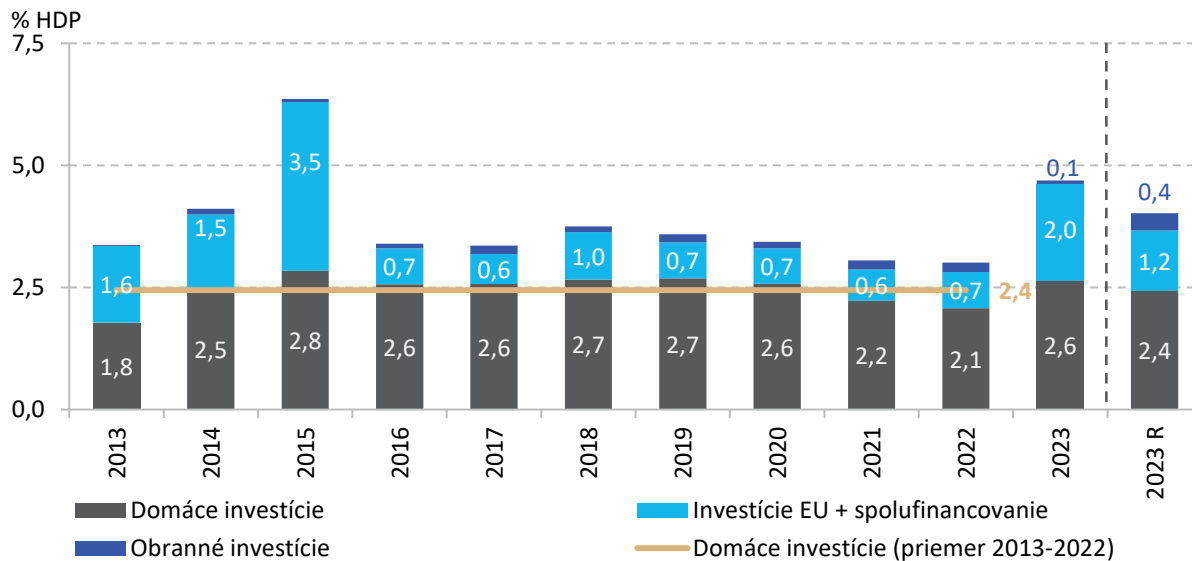
- **Náklady na financovanie o ďalších opatrení prijatých v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu** boli na úrovni 152 mil. eur (0,1 % HDP). Výdavky na poskytnutie humanitárnej pomoci, príspevkov na ubytovanie odídencov, ako aj iné dodatočné náklady boli čiastočne kompenzované grantmi prijatými rezortom obrany v rámci dodania vojenskej techniky na Ukrajinu. **Čistý rozpočtový vplyv týchto opatrení dosiahol úroveň 108 mil. eur (0,1 % HDP).**
- **V rámci opatrení na riešenie pandémie boli financované výdavky v celkovej výške 91 mil. eur (0,1 % HDP),** pričom išlo v plnej miere o náklady na obstaranie vakcín.

Refundácie energopomoci z EÚ fondov boli v plnej miere zaznamenané do výsledku hospodárenia v roku 2023 napriek tomu, že hotovostne boli v roku 2023 prijaté platby vo výške cca 0,5 mld. Eur. Zostatková suma by mala byť obdržaná v roku 2024 po realizovaní konečného zúčtovania nákladov na financovanie kompenzačných schém. ŠÚ SR rozhodol o spôsobe zaznamenania tejto transakcie na základe metodiky ESA 2010, ktorá príjem z rozpočtu EÚ až na výnimky časovo rozlišuje do obdobia zaznamenania verejných výdavkov pokrytých týmto príjmom.

Výrazne nižší deficit za rok 2023 naznačuje, že bez dodatočných opatrení by mohol deficit v tomto roku zaznamenať výrazne vyššiu úroveň. Držanie sa tohtoročného rozpočtového cieľa by znamenalo medziročný nárast deficitu až o 1,1 % HDP (1,8 mld. eur) v rozpore s deklarovaným cieľom zníženia o 0,5% HDP.

Z pohľadu dlhodobej udržateľnosti je dôležitý dlhodobý rast ekonomiky. Ten sa dá podporiť aj tvorbou nového kapitálu cez efektívne verejné investície. **Úroveň verejných investícií v roku 2023 dosiahla 4,7 % HDP a bola tak najvyššia od roku 2015.** K nárastu prispelo predovšetkým dočerpávanie eurofondov z končiacieho programového obdobia, investičné výdavky financované zo zdrojov EÚ a spolufinancovania dosiahli výšku 2,0 % HDP.

Nakoľko tok eurofondov je daný dlhodobejším plánom čerpania, ako aj harmonogramom príslušného programového obdobia, je zaujímavé sledovať vývoj domácich verejných investícií. Zároveň je vhodné odpočítať investície spojené s vojenskou technikou, keďže úroveň týchto výdavkov zaznamenaná do salda rozpočtu v metodike ESA 2010 je z veľkej časti ovplyvnené termínmi dodania. **V roku 2023 čerpanie domácich investícií mimo obrany medziročne vzrástlo,** na rozdiel od predchádzajúcich rokov prevýšilo úroveň kapitálových výdavkov zahrnutých v rozpočte. Oproti rozpočtu prišlo k vyššiemu čerpaniu prostriedkov **v objeme 0,2 % HDP,** čo síce prispelo k vyššej úrovni štrukturálneho deficitu, na druhej strane to však znamená, že vláda dostatočne využila rozpočtované zdroje na pre ekonomiku potrebné investície. **Vo výsledku domáce investície dosiahli čerpanie nad úrovňou historického priemeru od predchádzajúcej krízy.**

Graf 5: Verejné investície vzrástli na najvyššiu úroveň od roku 2015 najmä vďaka eurofondom

Poznámka: R označuje rozpočet

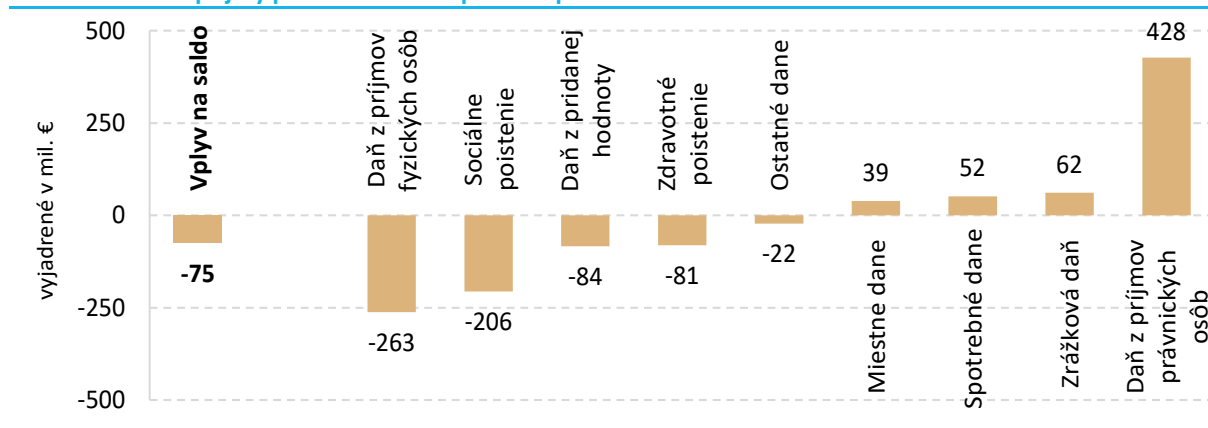
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

1. Najvýznamnejšie vplyvy na zmenu salda

1.1. Daňové príjmy

Vývoj daňových príjmov bez jednorazových príjmov bol v roku 2023 mierne nepriaznivejší než predpokladal schválený rozpočet. Negatívny vplyv na saldo hospodárenia verejnej správy v porovnaní s rozpočtom dosiahol úroveň 75 mil. eur (0,1 % HDP)⁵.

Graf 6: Daňové príjmy prehlibili deficit oproti rozpočtu o 75 mil. eur

Zdroj: MF SR, RRZ

Poznámka: Očistené o jednorazové vplyvy

Rozpočet vychádzal z prognózy Výboru pre daňové prognózy (VpDP) zo septembra 2022. Rozpočet daňových príjmov pre rok 2023 staval na odhadoch pre výnos v roku 2022, ktoré, ako sa ukázalo neskôr, boli nadhodnotené o 49 mil. eur. Odchýlka sa počas roku 2023 navýšila o dodatočných 26 mil. eur. Celkový rozdiel medzi rozpočtom a reálnym vývojom bol v agregátom pohľade minimálny⁶.

Rast nominálnych daňových základní v rámci makroekonomického vývoja bol v porovnaní s očakávaniami mierne pomalší⁷. Nižšie makro základne vplývajúce na výnos daní, najmä konečná spotreba domácností a mzdová báza, prispeli k výpadku v porovnaní s rozpočtom v celkovej výške 691 mil. eur, predovšetkým v príjmoch z DPH a zo sociálnych a zdravotných odvodov.

Najvýznamnejším rozdielom voči rozpočtu nad rámec makroekonomických vplyvov bol vyšší výnos DPPO o 502 mil. eur. Tento rozdiel má základ v spresnení výnosu za rok 2022, ktorý bol voči predpokladom rozpočtu vyšší o 623 mil. eur. Celkový príspevok rastu daní nad rámec vývoja ich makroekonomických základní a novej legislatívy bol v porovnaní s rozpočtom pozitívny a dosiahol 675 mil. eur. Základom je odchýlka 215 mil. eur v odhade roku 2022. Nová legislatíva nad rámec rozpočtu znížila daňové príjmy roku 2023 o 59 mil. eur⁸.

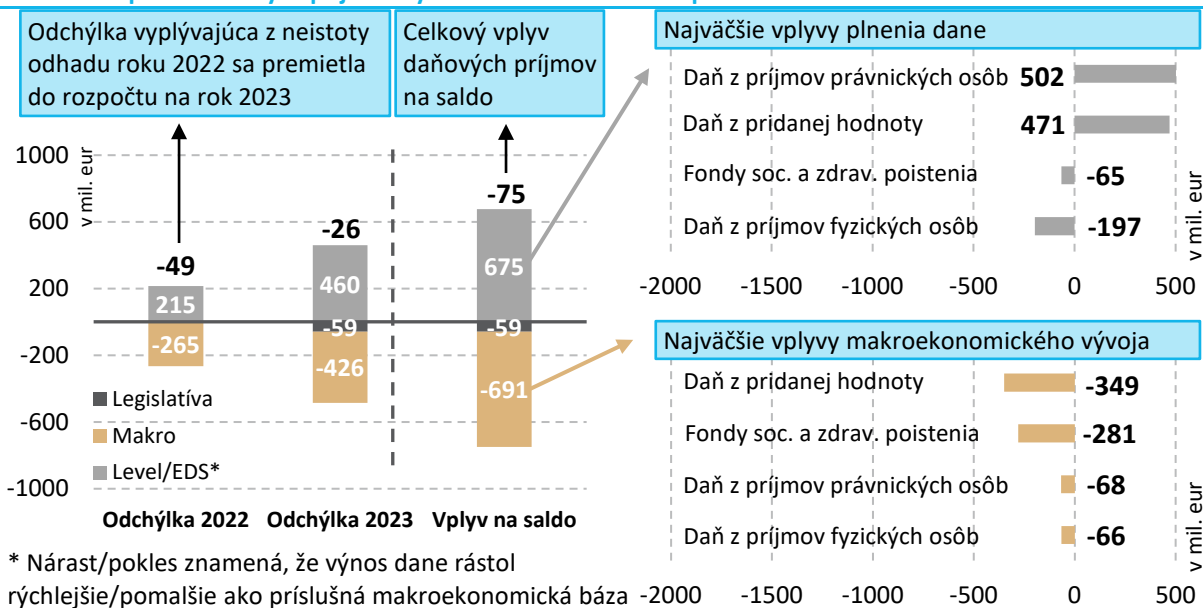
⁵ Spolu s jednorazovými opatreniami v hodnote 334 mil. eur by bol vplyv pozitívny, na úrovni 259 mil. eur.

⁶ V historickom kontexte.

⁷ Voči makroekonomickým predpokladom v čase tvorby rozpočtu na roky 2023 až 2025.

⁸ Najväčším vplyvom je trvalé zníženie sadzby DPH pre gastronomické služby, vleký a športoviská (-205 mil. eur).

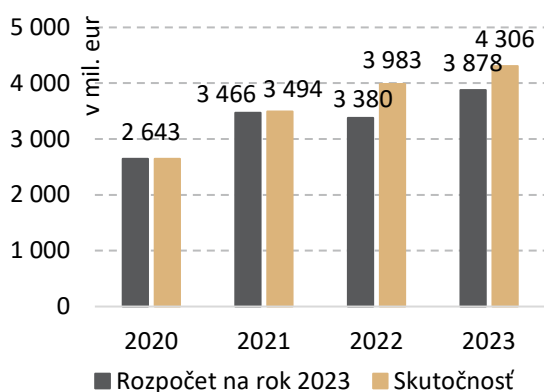
Graf 7: Rozpočet daňových príjmov vychádzal z odhadov zo septembra 2022

Zdroj: MF SR, RRZ

Poznámka: Očistené o jednorazové vplyvy

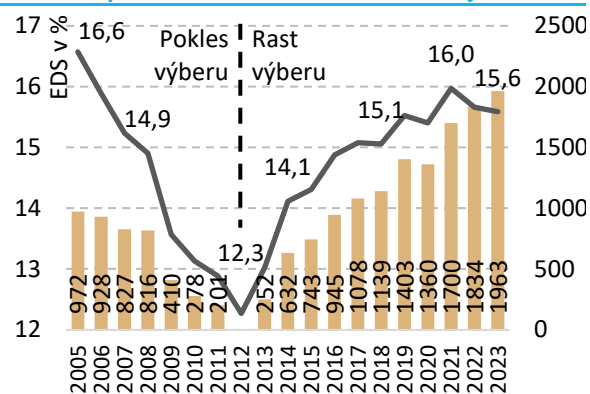
Graf 8: Porovnanie výnosu DPPO

Zdroj: MF SR, RRZ

Poznámka: Upravené o výdavky na VPÚ. Skutočnosť 2022 a 2023 je navyše upravená v súvislosti s očistením o jednorazové vplyvy.

Graf 9: Výber DPH voči makroekonomickej základni

Zdroj: MF SR, RRZ

Poznámka: Stĺpce reprezentujú výnos v danom roku voči EDS roku 2012 (pravá os, v mil. eur)

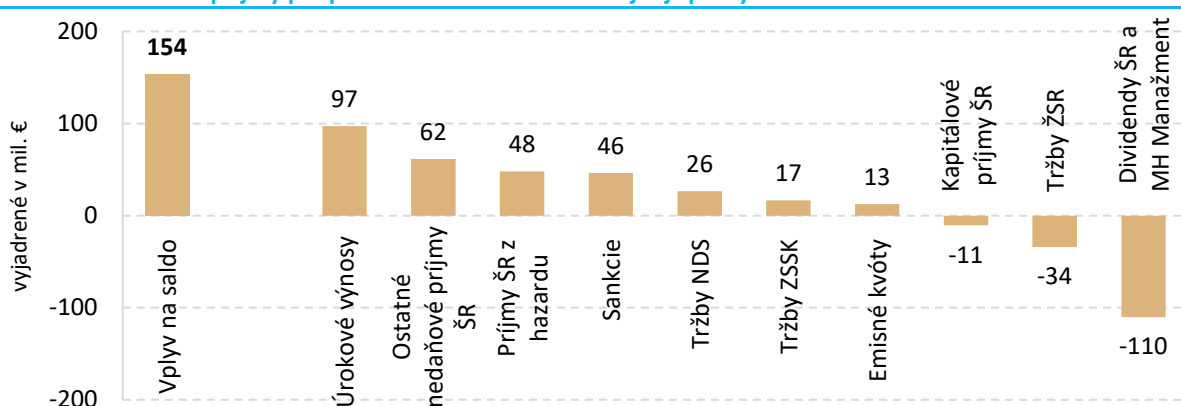
Výber DPH sa stabilizoval na relatívne vyššej úrovni efektívnej daňovej sadzby (EDS), bol tak vyšší o takmer 2 mld. eur v porovnaní s historickým minimom EDS z roku 2012. V porovnaní s rokom 2005 bola EDS výberu nižšia o 1 p.b., čo predstavuje 584 mil. eur⁹.

⁹ Nominálne prepočty realizované cez vplyv vývoja EDS upravenej DPH, ktorú za obdobie po roku 2004 vykazuje MF SR.

1.2. Vybrané nedaňové príjmy

Najvýznamnejšie nedaňové príjmy¹⁰ prispeli k zníženiu rozpočtovaného deficitu sumou 154 mil. eur (0,1 % HDP). Výrazné prekročenie rozpočtovanej sumy bolo zaznamenané najmä pri úrokových výnosoch. Naopak výrazný výpadok v porovnaní s predpokladmi rozpočtu zaznamenali príjmy z dividend ŠR a spoločnosti MH Manažment, ktoré klesli na najnižšiu úroveň od roku 2013.

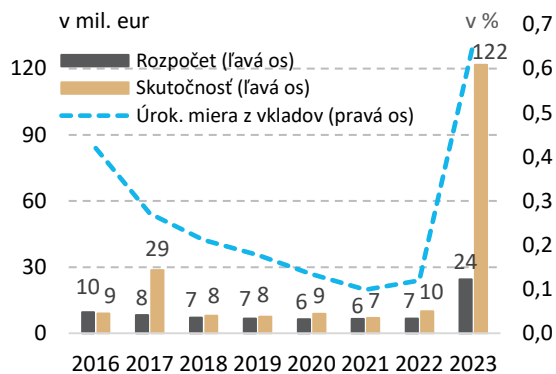
Graf 10: Nedaňové príjmy prispeli k zníženiu deficitu verejnej správy o 154 mil. eur

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

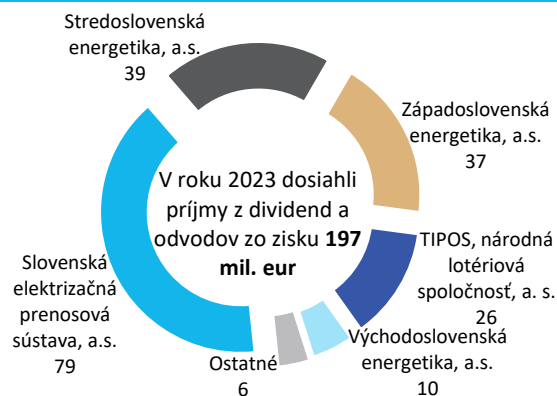
Najvýraznejší pozitívny vplyv na saldo mali úrokové výnosy kapitol štátneho rozpočtu, ktoré plynú z úrokov vyplácaných Agentúrou pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL) subjektom za likviditu držanú v Štátnej pokladnici. Prudký nárast úrokových sadzieb¹¹ v roku 2023 spôsobil, že príjem rozpočtovaný vo výške 45 mil. eur bol presiahnutý o 97 mil. eur (0,1 % HDP).

Graf 11: Úrokové príjmy boli kvôli vyšším úrokovým mieram z vkladov vyššie o 97 mil. eur

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Graf 12: Dividendy pochádzajú predovšetkým z vlastníckych podielov štátu v energetike

Zdroj: ŠÚ SR

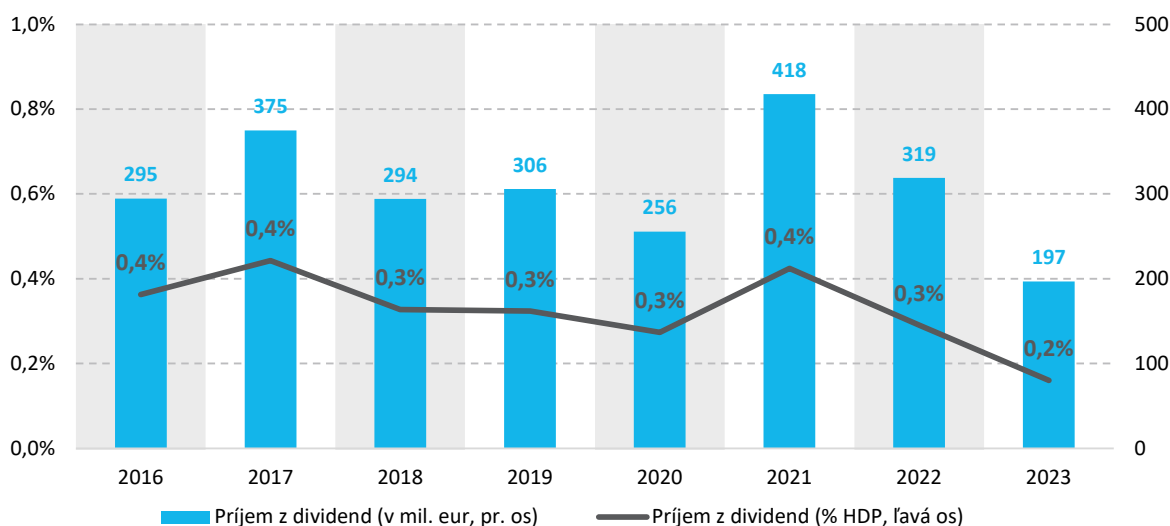
¹⁰ Ide o nedaňové príjmy štátneho rozpočtu a významné príjmy niektorých ostatných subjektov verejnej správy. Nezahŕňa napr. nedaňové príjmy samospráv, ktorých vývoj je popisovaný v osobitnej kapitole. Takisto nie je zahrnutý osobitný odvod z nadmerného zisku pre Vodohospodársku výstavbu, ktorý je zahrnutý v rámci opatrení na kompenzáciu rastúcich cien energií.

¹¹ Vyššie úrokové sadzby sa však zároveň premietajú aj do vyššieho úročenia štátneho dlhu. Vzhľadom na princípy metodiky ESA 2010 sa dopad na úrokové výdavky neprejaví okamžite, ale v rámci najbližších rokov, kedy bude realizované refinancovanie emisií štátneho dlhu. Pri pozitívnom vplyve úrokov na deficit v roku 2023 je potrebné počítať s výraznými negatívnymi dopadmi na deficit verejnej správy v nasledujúcich rokoch.

Pozitívny vplyv na saldo mala skupina **ostatné nedaňové príjmy štátneho rozpočtu**, čo bolo spôsobené najmä vrátenými neoprávnenými použitými alebo zadržanými finančnými prostriedkami z účtu prostriedkov Európskej únie v sume 53 mil. eur. Pozitívny vplyv bol tvorený aj nepoužitými prostriedkami za rok 2022 v sume 76 mil. eur, ktoré vrátili kapitoly v rámci zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom. Rozpočtovaná suma bola prekročená o 31 mil. eur.

Najvýraznejší negatívny vplyv na saldo vo výške 110 mil. eur bol spôsobený nižším, než očakávaným príjmom z dividend ŠR a MH Manažmentu. Na tomto výpadku sa v najväčšej miere podieľali nevyplatené dividendy od spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel (SPP), pričom rozpočtovaný príjem bol na úrovni 156 mil. eur. Výrazný podiel na nevyplatení dividend spoločnosťou SPP má zhoršené hospodárenie jej dcérskej spoločnosti Eustream, ktorej po začatí ruskej invázie na Ukrajinu významne poklesli tržby v dôsledku nižších prepravených objemov plynu z Ruskej federácie (pokles objemu prepraveného plynu oproti situácií pred vojnou predstavuje približne 65 %). Naopak vyššie dividendy oproti rozpočtovaným sumám vyplatili spoločnosti TIPOS, národná lotériová spoločnosť (vyšší príjem o 22 mil.) a Slovenská elektrizačná prenosová sústava (príjem prevyšujúci rozpočtovanú sumu predstavuje 16 mil. eur). **Vo výsledku dosiahol príjem štátneho rozpočtu z dividend sumu 197 mil. eur, čo je najnižšia úroveň od roku 2013.**

Graf 13: Príjem štátneho rozpočtu z dividend poklesol na najnižšiu úroveň od roku 2016

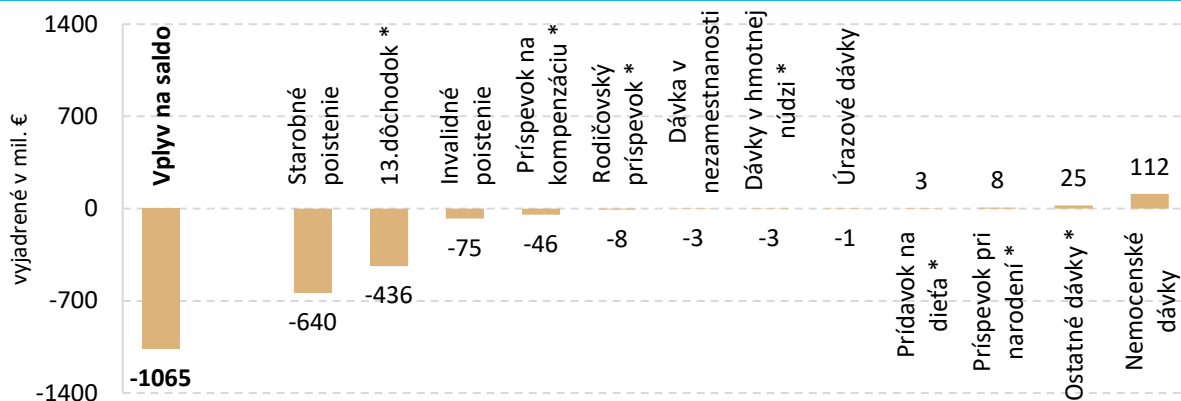

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

1.3. Sociálne transfery a dávky

Sociálne dávky a transfery zhoršili saldo verejnej správy o 1 065 mil. eur (0,9 % HDP). Vyššie výdavky v porovnaní so schváleným rozpočtom spolu o 607 mil. eur (0,5 % HDP) boli vynaložené na transfery vyplácané Sociálnou poisťovňou. Rozdiel medzi skutočnosťou a schváleným rozpočtom pri dávkach vyplácaných Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVaR) tiež zhoršil výsledné hospodárenie o 458 mil. eur (0,4 % HDP).

Graf 14: Vyššie sociálne transfery a dávky prispeli k zvýšeniu deficitu o 1 065 mil. eur

Zdroj: SP a MPSVaR SR

Poznámka: * Vyplácané Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ostatné vyplácané Sociálnou poisťovňou.

K zhoršeniu salda verejných financií prispeli najmä prijaté legislatívne zmeny, ktoré viedli k zvýšeniu výdavkov na dôchodkové dávky až o 952 mil. eur (0,8 % HDP).

Dôchodkové dávky zo sociálneho poistenia

Výdavky dôchodkového poistenia dosiahli v roku 2023 objem 10 323 mil. eur, čo je o 715 mil. eur viac v porovnaní so schváleným rozpočtom (9 608 mil. eur, vrátane rezervy na rodičovský dôchodok). Tento rozdiel vznikol najmä zvýšením výdavkov v dôsledku legislatívnych zmien:

- **Reforma dôchodkového poistenia z roku 2022¹²**, ktorej vplyvy boli v rozpočte na rok 2023 pokryté z veľkej časti, prispela k zvýšeniu výdavkov o 72,5 mil. eur. Ide najmä o zmeny podmienok pre dávku predčasného starobného dôchodku (64 mil. eur) a vynaložené výdavky rodičovského dôchodku (286 mil. eur), ktoré boli vyššie než úroveň prostriedkov (276 mil. eur) vyčlenených v rámci rozpočtovanej rezervy na riešenie vplyvov legislatívnych zmien.
- **Legislatívne zmeny prijaté v roku 2023**, najmä mimoriadna valorizácia¹³ s odhadovaným vplyvom na výdavky dôchodkového poistenia 515,6 mil. eur a ďalšie legislatívne zmeny¹⁴ spolu s odhadovaným vplyvom 14 mil. eur.

¹² Zákon č. 352/2022 Z.z.

¹³ Zákon č. 210/2023 Z.z.

¹⁴ Zvýšenie percentuálnej miery poklesu pracovných schopností pre vybrané ochorenia na účely určenia sumy invalidných dôchodkov, predĺženie podporného obdobia pre vdovský a vdovecký dôchodok a zmiernenie podmienok pre poberateľov, ktorí vychovali 1 dieťa, uznanie československej doby poistenia do dôchodkových nárokov.

Okrem legislatívnych vplyvov boli výdavky vyššie aj v dôsledku vyšších doplatkov¹⁵ než sa očakávalo v rozpočte (23 mil. eur). Iné faktory mimo identifikovaných vplyvov prispeli k rozdielu medzi skutočnými a rozpočtovanými výdavkami dôchodkového poistenia o 90 mil. eur.

Dôchodkové dávky hradené štátnym rozpočtom

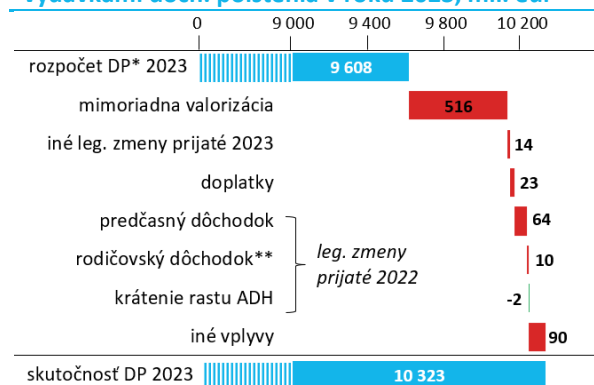
Výdavky dôchodkových dávok hradených štátom dosiahli v roku 2023 objem 902 mil. eur, čo je o 414 mil. eur viac v porovnaní so schváleným rozpočtom (488 mil. eur). K tomuto zvýšeniu prispel najmä mimoriadny 13. dôchodok¹⁶ vo výške 300 eur vyplatený v decembri 2023. Celkovo tak bolo na trinásť dôchodky vyplatené o 436 mil. eur nad úroveň zahrnutú v rozpočte¹⁷.

Naopak, objem výdavkov na iné tzv. nesystémové dávky¹⁸ dosiahol úroveň 156 mil. eur, čo bolo o 22 mil. eur menej oproti schválenému rozpočtu v objeme 178 mil. eur. Ak by v roku 2023 neboli prijaté legislatívne zmeny, výdavky by klesli výraznejšie.

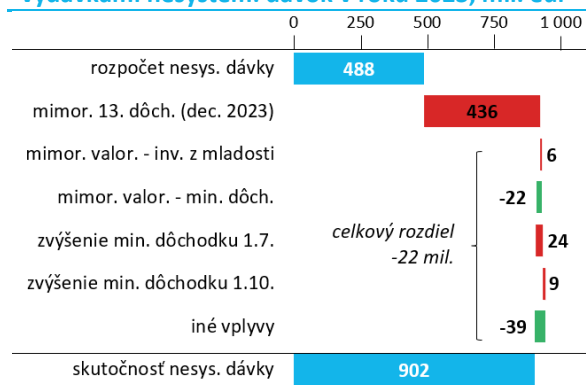
Na jednej strane suma minimálneho dôchodku bola v roku 2023 vplyvom opatrení¹⁹ zvýšená s odhadovaným vplyvom spolu 33 mil. eur, na druhej strane mimoriadna valorizácia od júla 2023 zvýšila sumy dôchodkových dávok, čím prispela k zníženiu doplatku do sumy minimálneho dôchodku o 22 mil. eur. Zvýšenie súm minimálneho dôchodku však nadobudlo účinnosť postupne v priebehu roka 2023, ich plný vplyv na výdavky VS sa preto prejaví až v roku 2024.

Mimoriadna valorizácia ovplyvnila aj invalidné dôchodky hradené zo štátneho rozpočtu pre tzv. invalidov z mladosti s odhadovaným vplyvom na výdavky vo výške 6,0 mil. eur.

Graf 15: Rozdiel medzi rozpočtom a skutočnými výdavkami dôch. poistenia v roku 2023, mil. eur

Graf 16: Rozdiel medzi rozpočtom a skutočnými výdavkami nesystém. dávok v roku 2023, mil. eur

¹⁵ Odhad vznikol očistením medziročného nárastu objemu doplatkov za obdobie od priznania do prvej výplaty dávky o doplatky súvisiace s valorizáciami a odhadovaným objemom doplatkov pre poberateľov predčasných a starobných dôchodkov podľa § 293fx zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

¹⁶ Zákon č. 443/2023 Z.z.

¹⁷ Za predpokladu sklonu ku spotrebe 90 % by podľa odhadu RRZ mohli dodatočné výdavky na 13. dôchodok zvýšiť výnos DPH celkovo o 51 mil. eur. Keďže dávka bola vyplatená v decembri, aspoň časť tohto dodatočného výnosu sa prejaví až v daňových príjmach za rok 2024.

¹⁸ Sem patria dávky hradené štátom, najmä doplatok do sumy minimálneho dôchodku a invalidný dôchodok pre tzv. invalidov z mladosti.

¹⁹ Zákonom č. 71/2023 Z.z. sa s účinnosťou od 1.7.2023 suma minimálneho dôchodku zvýšila a automaticky sa naviazala na vývoj sumy životného minima. Zákonom č. 275/2023 Z.z. došlo s účinnosťou od 1.10.2023 k zvýšeniu najnižšej sumy minimálneho dôchodku zo 136 % na 145 % sumy životného minima a ustanovil sa rýchlejší rast tohto percenta s počtom rokov obdobia dôchodkového poistenia.

Zdroj: MPSVR, IFP, SP, RRZ

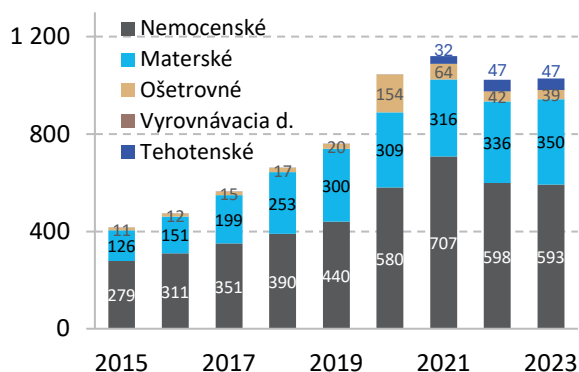
Poznámka: *rozpočet dôchodkového poistenia vrátane rozpočtovanej rezervy na rodičovský dôchodok. ** zobrazený je rozdiel medzi skutočnými výdavkami a rozpočtovanou rezervou.

Zdroj: SP, RRZ

Poznámka:

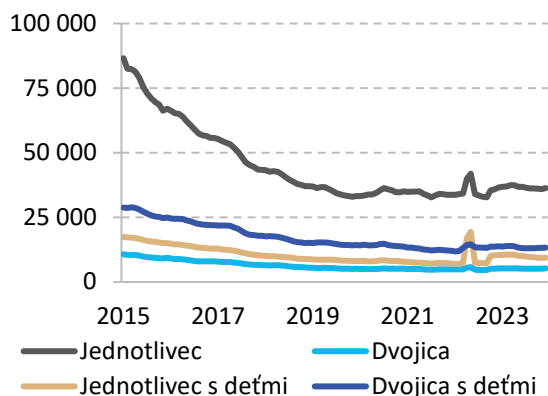
K zlepšeniu salda rozpočtu verejnej správy prispeli najmä nemocenské dávky. Skutočné čerpanie nemocenských dávok bolo v roku 2023 nižšie o 112 mil. eur. Ak sa pozrieme na konkrétne dávky nemocenského poistenia, tak skutočné čerpanie bolo nižšie v porovnaní s prognózovaným čerpaním hlavne pri dávke materské a dávke nemocenské.

Graf 17: Výdavky na dávky nemocenského poistenia

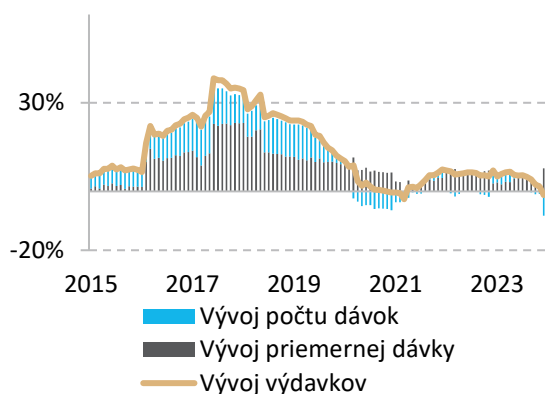
Zdroj: SP

Graf 18: Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi

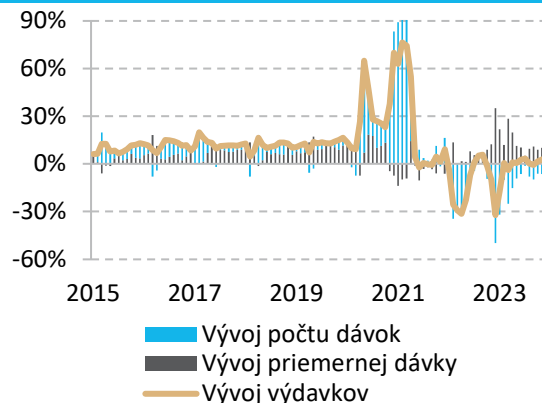
Zdroj: MPSVaR SR

Graf 19: Hlavné faktory rastu dávky materské

Zdroj: SP

Graf 20: Hlavné faktory rastu dávky nemocenské

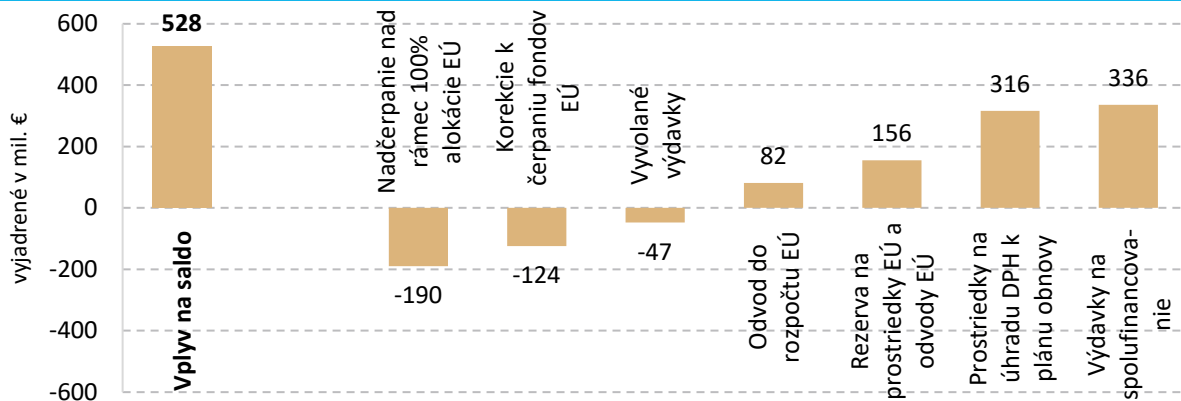

Zdroj: SP

1.4. Vzťahy s EÚ rozpočtom a spolufinancovanie

Vplyv transakcií s rozpočtom EÚ na výdavky rozpočtu bol pozitívny v celkovej sume 528 mil. eur (0,4 % HDP). Pozitívne prispeli najmä nižšie výdavky na spolufinancovanie a nižšie výdavky na úhradu DPH spojenej s projektami financovanými z plánu obnovy, ďalej nižšie odvody do rozpočtu EÚ a úspora na rezerve na prostriedky EÚ. Naopak, negatívne prispelo nadčerpanie nad rámec 100 % alokácie EÚ, korekcie k čerpaniu fondov EÚ a vyvolané výdavky.

Graf 21: Vplyv transakcií s rozpočtom EÚ na saldo bol pozitívny vo výške 528 mil. eur

Zdroj: MF SR

Čerpanie prostriedkov z rozpočtu EÚ bolo v roku 2023 výrazne vyššie ako v predchádzajúcich rokoch z dôvodu dočerpávania zdrojov 3. programového obdobia (2014-2020). Úroveň realizovaných výdavkov medziročne narástla o 2,4 mld. eur²⁰ (v roku 2022 dosiahlo čerpanie 2,5 mld. eur, kým v roku 2023 predstavovalo 4,9 mld. eur). Celkové rozpočtované čerpanie pre rok 2023 bolo vo výške 5,3 mld. eur, kým reálne čerpanie predstavuje 4,9 mld. eur. K naplneniu rozpočtovaného objemu chýbalo 7,8 %. Čerpanie prostriedkov pod úrovňou rozpočtu sa premietlo aj do **nižších výdavkov na spolufinancovanie** s pozitívnym vplyvom na saldo verejnej správy vo výške 336 mil. eur.

Výrazný pozitívny vplyv na saldo vo výške 316 mil. eur mali nižšie výdavky na úhradu DPH spojenej s projektami financovanými z plánu obnovy, čo vyplýva z pomalšieho plnenia stanovených mílnikov a cieľov oproti predpokladom rozpočtu.

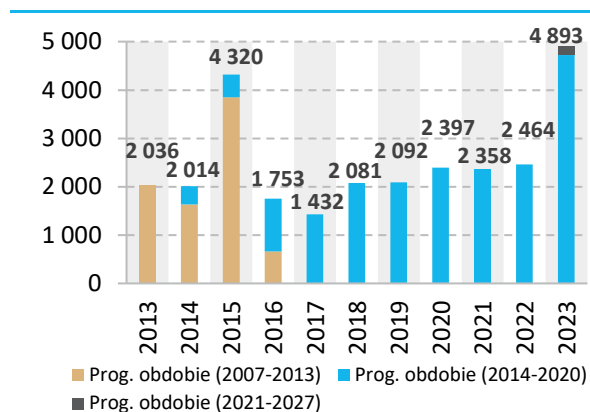
Schválený rozpočet verejnej správy obsahoval na rok 2023 v rámci kapitoly Všeobecná pokladničná správa **rezervu na prostriedky EÚ a odvody EÚ v celkovej výške 156 mil. eur**. Najväčšia časť rezervy vo výške 155 mil. eur bola určená na ďalšie výdavky súvisiace s financovaním spoločných programov²¹.

²⁰ K nárastu čerpania pozitívne prispelo [Nariadenie](#) Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2023/435, ktoré členským štátom umožnilo použiť prostriedky z EŠIF na pokrytie dodatočných nákladov v dôsledku zvýšenia cien elektriny a plynu spôsobených ruskou inváziou na Ukrajinu. V roku 2023 došlo v rámci iniciatívy SAFE ku kompenzáciám nákladov na energie pre zraniteľné domácnosti a podniky z fondov EÚ v celkovom objeme 937 mil. eur. Prvá refundácia v objeme 500 mil. eur bola preplatená v roku 2023. Druhá refundácia by mala byť hotovostne vyplatená v roku 2024 v predpokladanom objeme 437 mil. eur. Tieto prostriedky vecne prislúchajú schéme a výdavkom vyplateným počas roka 2023 a sú tak zaznamenané v príjmoch roku 2023. Prostriedky z fondov EÚ určené na pomoc UA utečencom v rámci schémy FAST-CARE boli zaznamenané do roku 2022, čím sa navýšilo čerpanie fondov EÚ v roku 2022 a zároveň sa znížilo čerpanie v roku 2023, kedy došlo k ich preplateniu, o 260 mil. eur.

²¹ Prostriedky v objeme 0,5 mil. eur boli zamerané na zefektívnenie systému finančného riadenia EÚ fondov a iných finančných nástrojov. Rezerva na odvody do všeobecného rozpočtu EÚ v objeme 249 mil. eur bola vytvorená na doposiaľ nezrealizované vyplatenie úrokov z omeškania súvisiacich s pokutou za podhodnotený čínsky textil, ktorej vplyv bol započítaný už do deficitu v roku 2021.

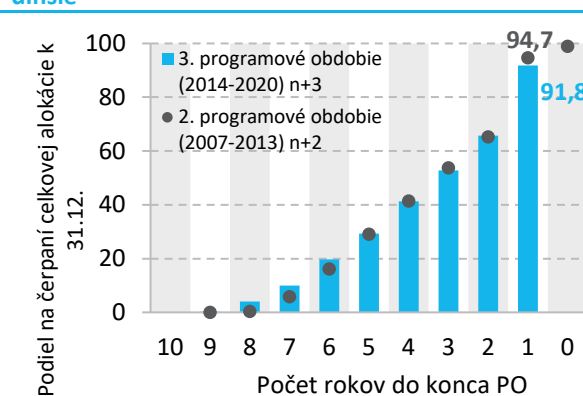
V roku 2023 bola, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, dosiahnutá **úspora na odvode do rozpočtu EÚ**, pričom jej výška predstavuje 82 mil. eur. Táto úspora je spôsobená nadhodnotením očakávaných výdavkov pri príprave rozpočtu vzhľadom na neistotu vyplývajúcu z možných úprav rozpočtu EÚ schvaľovaných v priebehu roka. **Usporené prostriedky boli v závere roka 2023 presunuté a následne zaviazané na použitie v roku 2024 so zámerom financovania vybraných investícií.**

Graf 22: Výdavky z prostriedkov EÚ v roku 2023 boli vyššie oproti výdavkom v roku 2022

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Graf 23: Dočerpávanie prostriedkov z aktuálneho programového obdobia (PO) je možné o jeden rok dlhšie

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Poznámka: Prostriedky z 2.PO bolo možné dočerpávať 2 roky po ukončení programového obdobia, kým prostriedky z 3.PO je možné dočerpávať 3 roky po ukončení programového obdobia.

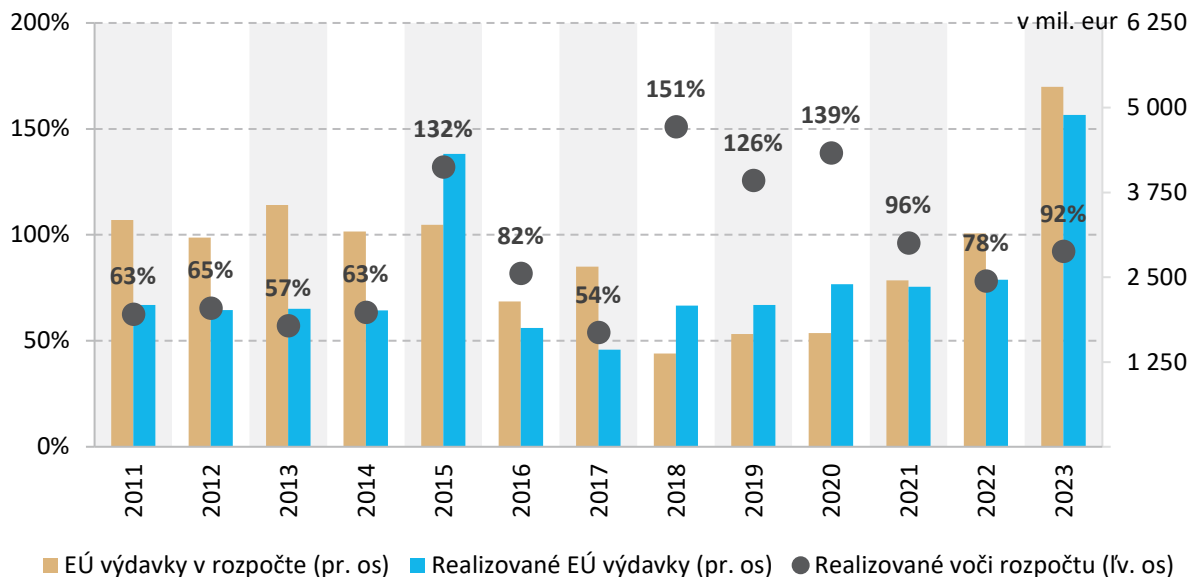
Najvýraznejší negatívny vplyv na saldo rozpočtu v oblasti vzťahov s rozpočtom EÚ predstavuje **zníženie pohľadávky voči EÚ z dôvodu nadčerpania nad rámec 100 % alokácie EÚ vo výške 190 mil. eur.** V závere programového obdobia 2014 – 2020 pristúpilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI SR) ako riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program v snahe zabrániť prepadnutiu prostriedkov z rozpočtu EÚ pre SR k podpisu zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, ktoré mali predstavovať náhradu za rizikové projekty s cieľom vyčerpať celú alokáciu operačného projektu. Keďže MIRRI SR prijalo viaceré opatrenia, ktoré prispeli k obnoveniu realizácie niektorých projektov, došlo k nadčerpaniu nad rámec 100 % alokácie operačného programu. Z dôvodu prekročenia 100 % alokácie nebudú zo strany EÚ preplatené prostriedky za nadkontrahované projekty v odhadovanej sume 190 mil. eur.

Výrazný **negatívny vplyv na saldo v celkovej výške 124 mil. eur mali korekcie k fondom EÚ**, ktoré súvisia s nezrovnalosťami v čerpaní prostriedkov z fondov EÚ spôsobených subjektmi verejnej správy (z dôvodu porušenia pravidiel čerpania). Objem korekcií v roku 2023 dosiahol **49 mil. eur v podobe jednorazového vrátenia (hotovostnej úhrady) už preplatených projektov a 74 mil. eur cez zníženie pohľadávky voči fondom EÚ** (časť projektov predfinancovaných zo štátneho rozpočtu EÚ nepreplatí). Tieto negatíva boli kompenzované pozitívnym vplyvom úpravy o nezrovnalosti uhradené v roku 2023 a zaznamenané v salde počas predchádzajúcich rokov v sume **119 mil. eur**²².

²² Podľa MF SR ide o položku, ktorá očisťuje vplyv príjmov platobných jednotiek za prostriedky EÚ z uhradených korekcií nahlásených v roku rozhodnutia.

Vyvolané výdavky²³, čo sú prostriedky vecne súvisiace s projektami financovanými z fondov EÚ, ktoré nemôžu byť ich súčasťou, prekročili rozpočtovanú úroveň o vyše 47 mil. eur. K tomuto výraznému nárastu prispelo dočerpávanie zdrojov z minulých rokov v rezorte dopravy.

Graf 24: Čerpanie EÚ fondov v roku 2023 dosiahlo 92 % z rozpočtovanej sumy

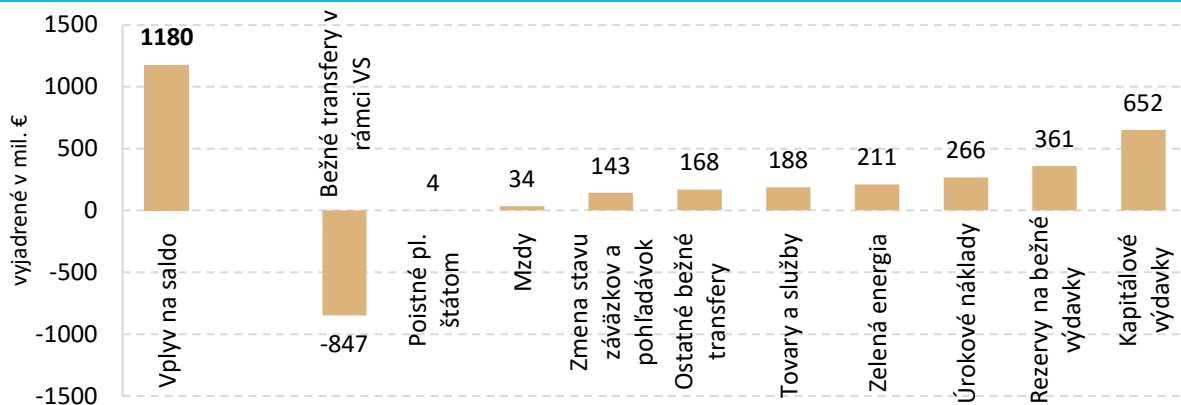
Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

²³ Ide o kapitálové výdavky najmä v oblasti cestnej a železničnej dopravy, ktoré nie sú oprávnenými výdavkami projektu, ale sú nevyhnutné na jeho úplné zrealizovanie (vyvolané investície).

1.5. Ostatné výdavky štátneho rozpočtu

Ostatné výdavky štátneho rozpočtu²⁴ zlepšili saldo verejnej správy o 1180 mil. eur (0,9 % HDP). Najväčšou mierou sa na úspore podieľajú nižšie kapitálové výdavky o 652 mil. eur (0,5 % HDP), rezervy na bežné výdavky (361 mil. eur), a úrokové náklady (266 mil. eur). Negatívny vplyv na saldo evidujeme len v bežných transferoch v rámci VS a to na úrovni 847 mil. eur.

Graf 25: Úspory vo výdavkoch štátneho rozpočtu tvorili predovšetkým kapitálové výdavky

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR, prepočty RRZ:

Positívny vplyv kapitálových výdavkov je tvorený najmä nižšími výdavkami na vojenskú techniku (572 mil. eur) z dôvodu nižšej hodnoty dodávok v porovnaní s predpokladmi rozpočtu. V metodike ESA 2010 sa fiškálny vplyv investícií do vojenskej techniky nezaznamenáva v čase úhrady, ale v čase dodania. Väčšinu výdavkov uhradených v rezorte obrany tvorili hotovostné preddavkové platby za techniku, ktorá bude doručená v nadchádzajúcich rokoch.

Zdroj krytia vo výške 361 mil. eur pre financovanie dodatočných výdavkov predstavovali rezervy na bežné výdavky. K vysokej sume prispievala predovšetkým rezerva na legislatívne zmeny, v rámci ktorej boli okrem iného rozpočtované zdroje určené na zavedenie tzv. krúžkovného, ktoré bolo zrušené. Vláda v jeseni 2022 pritom ako kompenzačné opatrenie navýšila prídavok na dieťa, tieto náklady však boli nižšie oproti pôvodným zdrojom financovania.

Ďalší pozitívny vplyv vo výške 266 mil. eur je spojený s úročením štátneho dlhu a hotovostných zdrojov štátu. Ide najmä o úrokové výnosy zo zhodnotenia voľných zdrojov štátu na finančných trhoch, ktoré boli v porovnaní s predpokladmi rozpočtu vyššie o 186 mil. eur²⁵.

Positívny vplyv na saldo rozpočtu bol zaznamenaný **aj v dotáciách na podporu obnoviteľných zdrojov energie (tzv. zelená energia)** v objeme 211 mil. eur, čo je ešte o 105 mil. eur viac než v predošlom roku. Táto úspora vzniká najmä z dôvodu vyšších cien elektriny na trhu. Výdavky na tovary a služby mali pozitívny dopad na saldo vo výške 188 mil. eur a ostatné bežné transfery vo výške 168 mil. eur.

Zmena stavu záväzkov a pohľadávok prispieva k saldu rozpočtu pozitívne na úrovni 143 mil. eur. Ide predovšetkým o nárast pohľadávok týkajúcich sa prevádzkových nákladov rezortu obrany, avšak

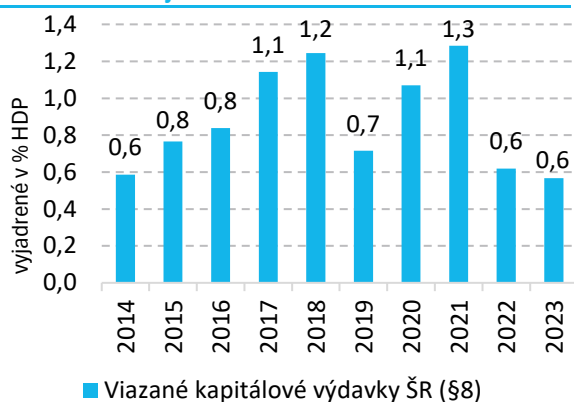
²⁴ Ide o výdavky štátneho rozpočtu bez sociálnych dávok a transakcií týkajúcich sa rozpočtu EÚ.

²⁵ Ide o kombináciu vplyvu vyšších úrokových sadzieb na finančných trhoch a vyšších zostatkov voľných zdrojov v porovnaní s predpokladmi rozpočtu.

položka zahŕňa aj časť úpravy týkajúcej sa refundácie výdavkov na pomoc utečencom cez program FAST-CARE ako aj výdavkov mimorozpočtových účtov (MRÚ).

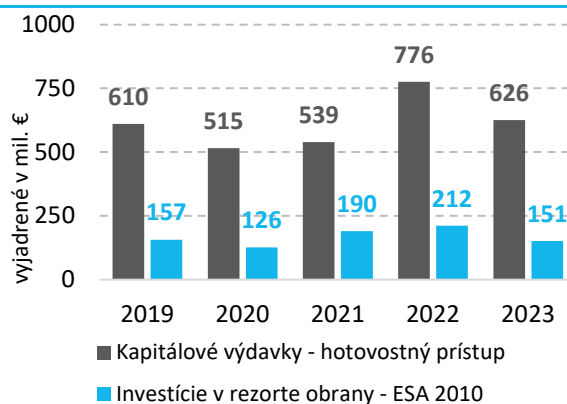
Na druhej strane prišlo k navýšeniu výdavkov v oblasti bežných transferov v rámci verejnej správy, kde čerpaná suma vzrástla oproti rozpočtu o 847 mil. eur. Veľká časť nárastu súvisí s navýšením z dôvodu nových opatrení, ktoré boli schválené v roku 2022 po príprave návrhu rozpočtu (zrušenie koncesionárskych poplatkov) alebo v roku 2023 (financovanie tzv. obedov zadarmo). Zároveň boli výdavky na bežné transfery vyššie z dôvodu, že kapitoly štátneho rozpočtu opakovane nezahŕňajú v rámci príprav rozpočtu zdroje určené na financovanie iných subjektov, predovšetkým samospráv a príspevkových organizácií, do položiek rozpočtu zodpovedajúcich transferom.

Graf 26: Úroveň kapitálových prostriedkov viazaných a presunutých do nasledujúceho roku ostáva na nízkej úrovni

Zdroj MF SR, RRZ

Graf 27: Historický vývoj verejných investícií v rezorte obrany

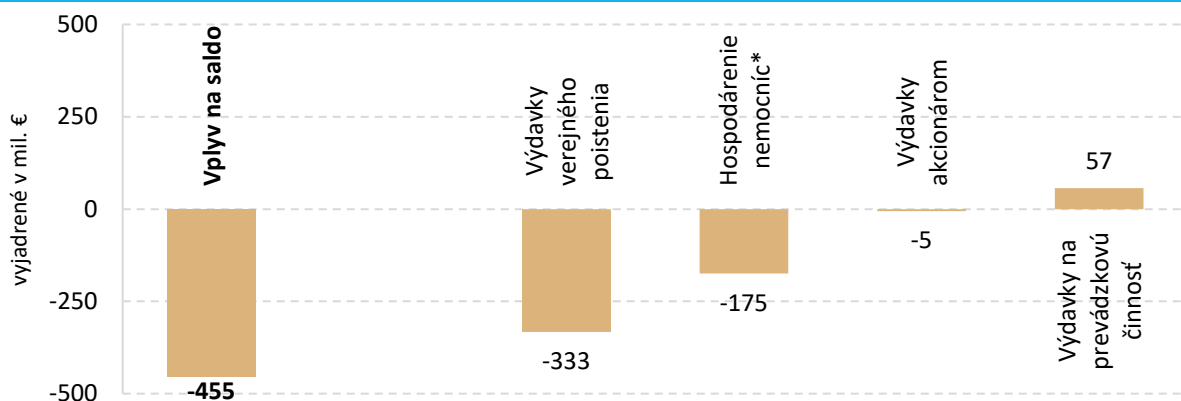

Zdroj: MF SR, RRZ, Eurostat

1.6. Zdravotníctvo

Výdavky v sektore zdravotníctva mali v roku 2023 negatívny vplyv vo výške 455 mil. eur (0,4 % HDP) v porovnaní so schváleným rozpočtom. Na tomto vývoji sa v najväčšej miere podieľali vyššie výdavky zdravotných poisťovní na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ako aj horšie hospodárenie nemocníc. Nemocnice aj po oddĺžovaní, ktoré prebehlo v roku 2023, naďalej tvoria nové záväzky.

Graf 28: Výdavky v zdravotníctve zhoršili saldo o 450 mil. eur

Zdroj: MF SR

Poznámka: * Po očistení o vplyv oddĺžovania

Verejné zdroje v zdravotníctve medziročne narástli o 18,3 % a v porovnaní s rozpočtom boli vyššie až o 427 mil. eur. Ich vývoj bol ovplyvnený dvomi hlavnými faktormi. Prvým je navýšená platba za poistencov štátu, ktorá v roku 2023 narástla medziročne o 43,6 %, čo v porovnaní s rozpočtom znamenalo navýšenie o 463 mil. eur. Druhým faktorom, ktorý naopak mierne tlmil nárast zdrojov voči rozpočtu, je makroekonomický vývoj, najmä vývoj zamestnanosti a nominálnych miezd. V roku 2023 odvody od pracujúcich rástli medziročne o 10,5 %, čo v porovnaní s rozpočtom znamenalo mierne nižší výber o 37 mil. eur. Vo výsledku vysoký rast celkových príjmov prevýšil rast výdavkov, a tak spôsobil zvýšenie zostatkov na účtoch zdravotných poisťovní medziročne o 169 mil. eur.

Dodatočné zdroje boli použité na financovanie výdavkov zdravotných poisťovní. **Výdavky na zdravotnú starostlivosť sa medziročne zvýšili o 17,5 %** a v porovnaní s rozpočtom sa zvýšili o 333 mil. eur. Dôvodom vyšších ako rozpočtovaných výdavkov bolo najmä dofinancovanie ambulancií na začiatku roka 2023 a presun niektorých liekov z výnimkového režimu do zoznamu kategorizovaných liekov.

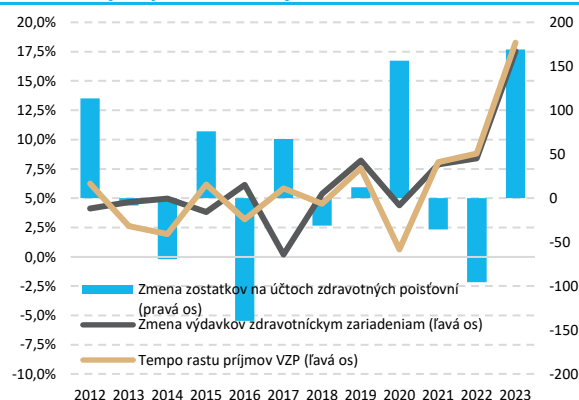
Pozitívny vplyv voči predpokladom rozpočtu vo výške 57 mil. eur mali **výdavky na prevádzkovú činnosť zdravotných poisťovní**. Nerozpočtovaná úhrada výdavkov súkromných poisťovní mimo zdravotnú starostlivosť (splátky úveru, ktorým poisťovňa v minulosti uhradila záväzky voči svojim akcionárom) mala negatívny vplyv 5 mil. eur.

K deficitu v oblasti zdravotníctva prispelo **hospodárenie zdravotníckych zariadení**, ktoré bolo ovplyvnené aj týmito faktormi:

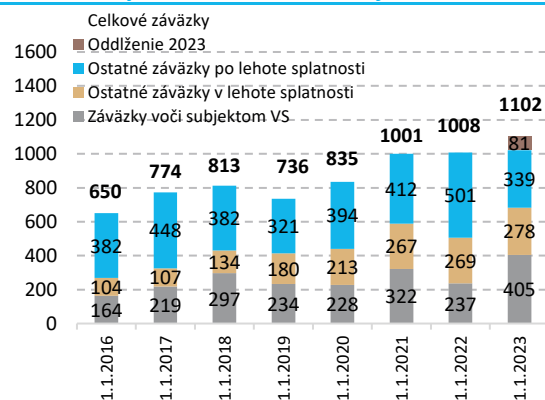
- tvorba nových záväzkov voči Sociálnej poisťovni v sume 207 mil. eur,
- oddĺžovanie voči súkromným dodávateľom v celkovej výške 81 mil. eur.

Po odpočítaní príspevku týchto faktorov hospodárili nemocnice²⁶ s deficitom vo výške 169 mil. eur, čo predstavuje 0,14 % HDP. **Oproti rozpočtu ide o zhoršenie o 175 mil. eur.** Hlavným faktorom deficitného hospodárenia nemocníc bola tvorba nových záväzkov. Záväzky fakultných a univerzitných nemocníc pokračujú v raste aj po oddĺžení, pričom ich úroveň na konci roku 2023 dosahovala 1 mld. eur. **Oddľžovanie nemocníc nebolo, napriek pôvodným zámerom, sprevádzané zmenami, ktoré by umožnili trvalé zlepšenie ich hospodárenia.** Slovensko navyše čelí žalobe zo strany Európskej komisie z dôvodu, že nemocnice vo verejnej správe neplatia načas svoje faktúry dodávateľom.

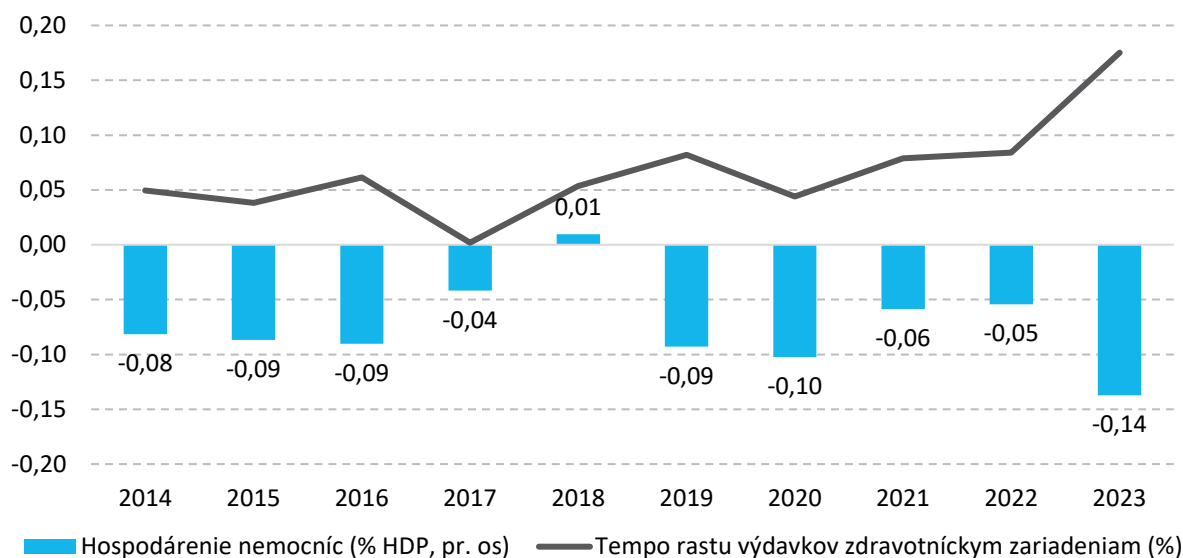
Graf 29: V roku 2023 sa zostatky na účtoch zdravotných poisťovní zvýšili

Zdroj: MF SR

Graf 30: Záväzky fakultných a univerzitných nemocníc by bez oddĺženia naďalej rástli

Zdroj: MF SR

Poznámka: Oddĺženia boli okrem roku 2023 realizované aj v rokoch 2018, 2019, 2020 a 2022.

Graf 31: Deficitné hospodárenie nemocníc pretrváva

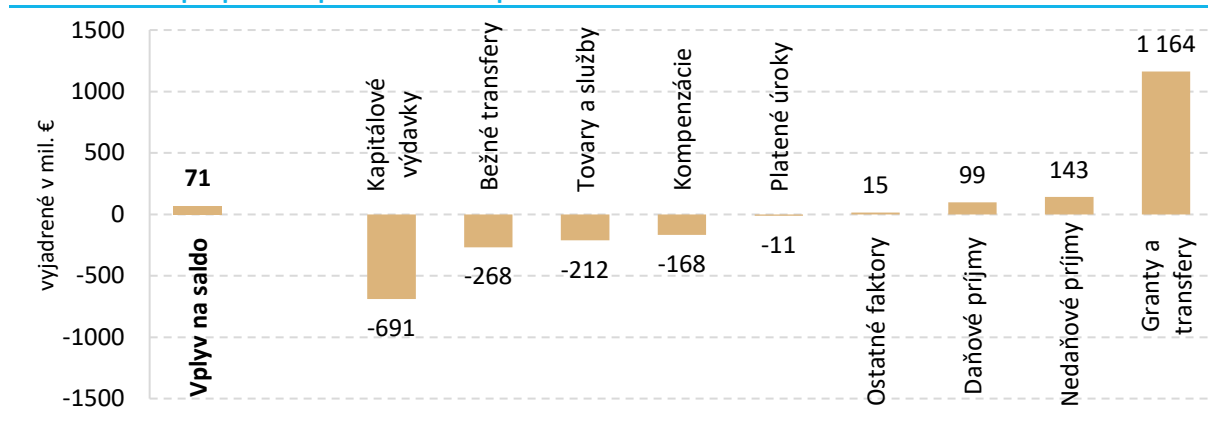
Zdroj: MF SR

²⁶ Tvorba nových záväzkov voči Sociálnej poisťovni má neutrálny vplyv na saldo verejnej správy, keďže ide o transakcie medzi subjektmi verejnej správy.

1.7. Obce

Hospodárenie obcí v roku 2023 skončilo v deficite 184 mil. eur²⁷. Oproti predpokladom rozpočtu (deficit na úrovni 256 mil. eur) tak ide o lepšie hospodárenie s pozitívnym vplyvom na saldo VS vo výške 71 mil. eur (0,1 % HDP).

Graf 32: Obce prispeli k zlepšeniu salda rozpočtu sumou 71 mil. eur

Zdroj: MF SR, prepočty RRZ

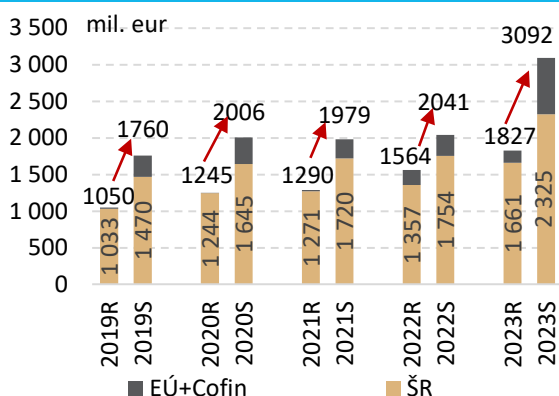
Celkové príjmy obcí boli o 1 405 mil. eur vyššie oproti schválenému rozpočtu. Daňové príjmy prekročili rozpočtovanú úroveň o 99 mil. eur, pričom k lepšiemu plneniu daní napomohol najmä prevod z výnosu dane z príjmu fyzických osôb²⁸ (62 mil. eur oproti rozpočtu). Očakávaná rozpočtu rovnako predstihla daň z nehnuteľností (13 mil. eur oproti rozpočtu) a daň za špecifické služby (27 mil. eur oproti rozpočtu). Rozpočtované sankcie sa nenaplnili (o 3 mil. eur). **Lepší výber zaznamenali aj nedaňové príjmy**, ktoré boli o **143 mil. eur vyššie ako stanovený rozpočet**. Z nich najväčší pozitívny vplyv dosiahli administratívne poplatky (o 102 mil. eur), príjmy z podnikania a vlastníctva majetku obcí (o 25 mil. eur) a kapitálové príjmy (o 23 mil. eur). Naopak, výpadok zaznamenali iné nedaňové príjmy (8 mil. eur).

Podstatnú časť vyšších príjmov obcí tvorili prijaté transfery. Rozpočet prekonal o 1 164 mil. eur, čo je predovšetkým spôsobené **nezapájaním zdrojov kapitál do bežných transferov počas príprav rozpočtu** (financovanie EÚ prostriedkov). Vyššie transfery plynuli najmä z kapitál štátneho rozpočtu (MIRRI SR, MŽP SR, MV SR, MPSVaR SR a VPS). Okrem financovania výdavkov na zabezpečenie prenesených kompetencií štátu nimi obce vykrývali výdavky súvisiace najmä s vysokými cenami energií.

²⁷ Nad rámec uvažovaného, hospodárenie obcí v roku 2023 bolo ovplyvnené dvoma metodickými úpravami. K zlepšeniu hospodárenia samospráv prispelo preklasifikovanie odpustenia návratných finančných výpomocí týkajúcich sa COVID19 vo výške 98 mil. eur na príjmový kapitálový transfer ako kompenzácia výpadku na DPFO z titulu schválenej legislatívy z roku 2022 (daňový bonus) a snaha vlády pomôcť samosprávam zabezpečiť financovanie vyšších výdavkov vyplývajúcich z rastúcich cien a cien energií. Táto úprava nie je v tejto časti materiálu zaznamenaná, ide o účtovnú operáciu s nulovým vplyvom na saldo VS, nakoľko na druhej strane zhoršuje hospodárenie ŠFA. Naopak, k zhoršeniu hospodárenia prispelo časové rozlíšenie refundácie výdavkov súvisiacich s rokom 2022 (pomoc utečencom z Ukrajiny) v objeme 211 mil. eur na príjem obcí v roku 2022, napriek tomu, že tento transfer obce hotovosťne prijali v roku 2023.

²⁸ K lepšiemu plneniu príjmov z podielových daní napomohol aj prevod z výnosu DPPO stanovený vo výške 228 mil. eur, ktorú samosprávy dostali ako kompenzáciu za výpadok ich príjmov za zvýšený daňový bonus.

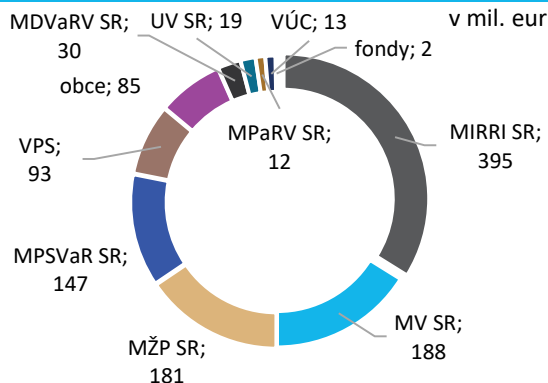
Graf 33: Rozpočtovanie prijatých grantov a transferov podľa zdroja

Zdroj: MF SR

Poznámka: R znamená rozpočet, S skutočnosť; 2023S zohľadňuje skutočne vykázané (hotovostné) prijaté transfery obcami, t.j. nezohľadňuje metodické úpravy (ESA 2010)

Graf 34: Rozdiel oproti rozpočtovanými a prijatými transfermi v roku 2023 podľa subjektov VS

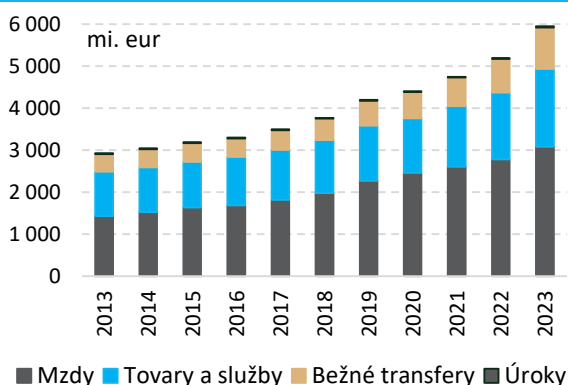

Zdroj: MF SR

Hospodárenie obcí je dlhodobo charakteristické rastom bežných výdavkov a volatílnym vývojom investícií. Celkové výdavky obcí rástli v roku 2023 takmer 18,7 % (medziročne), ich rozpočet bol prekročený o 1 349 mil. eur, pričom na ich vývoj vplývali viaceré faktory. V tomto roku pretrvávala nepriaznivá makroekonomická situácia sprevádzaná rastom cien ako i cien komodít a energií, ktoré sa automaticky preniesli do vyšších prevádzkových nákladov obcí. Rovnako kulminovalo dočerpávanie prostriedkov Európskeho spoločenstva z končiacieho tretieho programového obdobia.

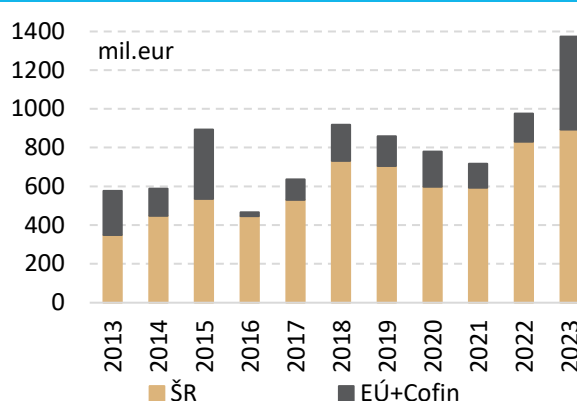
Za vyššími bežnými výdavkami v roku 2023 stoja predovšetkým bežné transfery, ktoré sa čerpali nad rámec rozpočtu (o 268 mil. eur viac). Výdavky na tovary a služby rástli medziročným tempom 23 %, ich rozpočet bol prekročený o 212 mil. eur, pričom pod významnú časť zvýšených výdavkov sa podpisujú rastúce ceny, najmä energie. Kompenzácie zamestnancov boli o 168 mil. eur vyššie oproti predpokladom rozpočtu²⁹.

Graf 35: K rastu bežných výdavkov prispeli najmä transfery a prevádzkové náklady

Zdroj: MF SR

Graf 36: Kapitálové výdavky ovplyvnilo dočerpávanie EÚ zdrojov tretieho prog. obdobia

Zdroj: MF SR

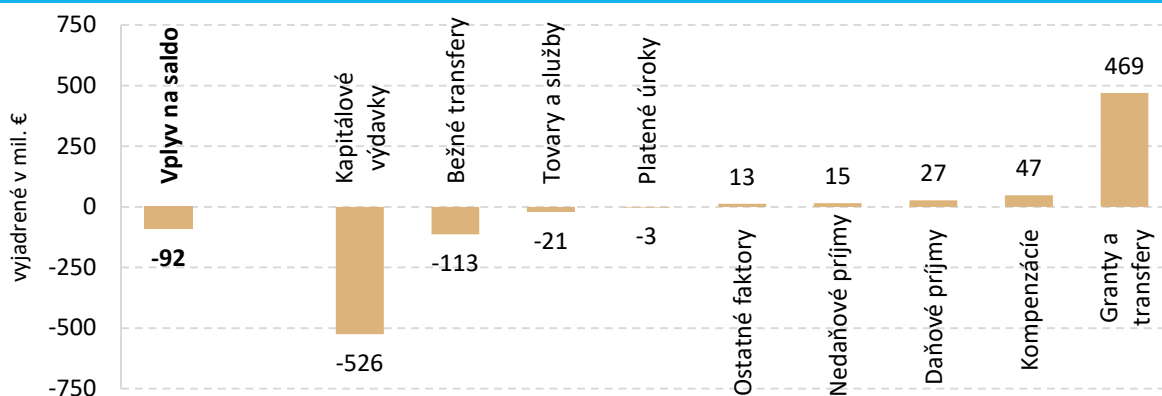
²⁹ Kompenzácie boli ovplyvnené valorizáciou platov zamestnancov regionálneho školstva od 1.1.2023 vo výške 7 % a následne od 1.9.2023 vo výške 10 %.

Kapitálové výdavky samospráv prekonal stanovený rozpočet o 691 mil. eur³⁰, medziročne rástli o 40,8 %. Vyššie čerpanie investícií súviselo s dočerpávaním prostriedkov končiaceho tretieho programového obdobia, ktoré však podobne ako na príjmovej strane nebolo v rozpočtovaných výdavkoch obcí zohľadnené.

1.8. Vyššie územné celky

Vyššie územné celky (VÚC) hospodárili v roku 2023 deficitne, vo výške 142 mil. eur³¹. V porovnaní so schváleným rozpočtom (deficit 50 mil. eur) je to o 92 mil. eur viac. Vplyv na saldo VS je tak negatívny. Vyššie ako rozpočtované príjmy vyšších územných celkov nedokázali pokryť vyššie čerpanie výdavkov ťahané predovšetkým investíciami.

Graf 37: Hospodárenie VÚC malo negatívny vplyv na saldo VS vo výške 92 mil. eur

Zdroj: MF SR, RRZ

Príjmy vyšších územných celkov sa plnili nad rámec stanoveného rozpočtu, prekročili ho o 511 mil. eur. Lepšie sa plnili daňové príjmy a to o 27 mil. eur, ktoré predstavuje výlučne prevod z výnosu dane z príjmov fyzických osôb a je určený na zabezpečenie originálnych kompetencií žúp. V roku 2023 boli daňové príjmy ovplyvnené sumou 98 mil. eur, ktorá bola prevedená územným celkom z výnosu DPPO a mala kompenzovať výpadok ich príjmov z titulu zavedenia zvýšeného daňového bonusu.

V rámci nedaňových príjmov (o 15 mil. eur viac ako rozpočet) sa na vyššom výbere podieľal najmä výnos z administratívnych poplatkov (o 6 mil. eur), kapitálové príjmy (o 5 mil. eur) a úroky (o 3 mil. eur). **Nad rámec rozpočtu sa plnili príjmy z grantov a transferov**, ktoré rozpočet prekročili o 469 mil. eur, a to z dôvodu **nezapájania zdrojov kapitol počas príprav rozpočtu**. Tie VÚC plynuli na zabezpečenie prenesených kompetencií štátu predovšetkým z kapitol ŠR (MIRRI SR, MŠVV SR, MPSVaR SR a VPS).

³⁰ Výrazné čerpanie investícií obcí bolo vo veľkej miere financované kapitálovými grantmi a transfermi na strane príjmov, ktoré boli o 486 mil. eur vyššie ako predpoklady rozpočtu.

³¹ Nad rámec uvažovaného, k zlepšeniu hospodárenia VÚC prispelo aj preklasifikovanie NFV týkajúca sa COVID vo výške 52 mil. eur na kapitálový transfer (príjmový) ako kompenzácia výpadku na DPFO z titulu schválenej legislatívy z roku 2022 (daňový bonus) a snaha vlády pomôcť VÚC zabezpečiť financovanie vyšších výdavkov vyplývajúcich s rastúcich cien a cien energií. Táto úprava nie je v tejto časti materiálu zaznamenaná, ide o účtovnú operáciu s nulovým vplyvom na saldo VS, nakoľko na druhej strane zhoršuje hospodárenie ŠFA.

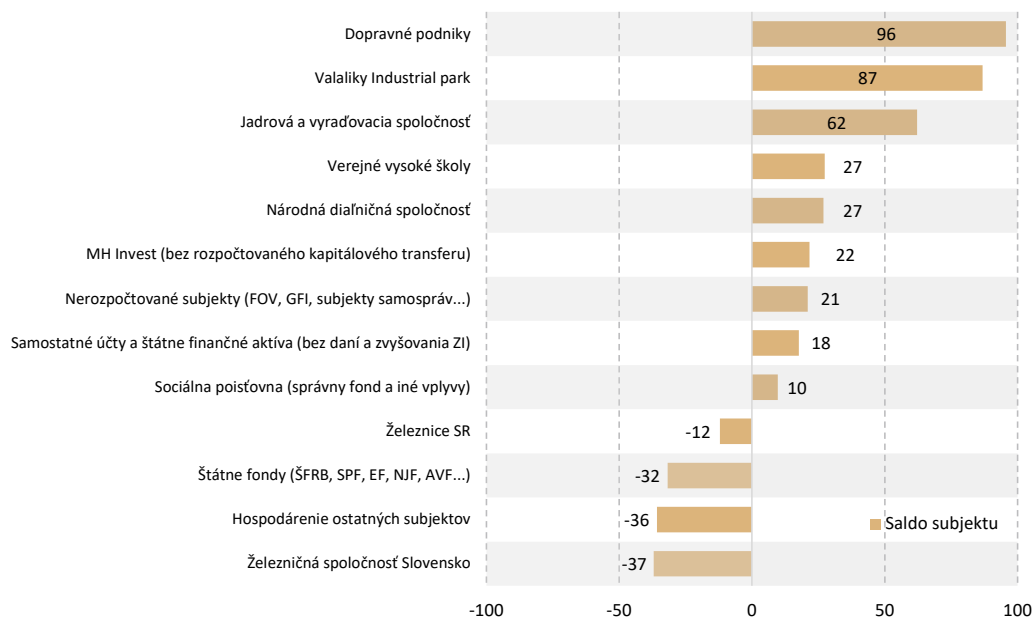
Celkové výdavky VÚC boli o 616 mil. eur vyššie ako ich rozpočtovaná úroveň. V rámci bežných výdavkov ich ťahali najmä bežné transfery (o 113 mil. eur oproti rozpočtu). Transfery VÚC ovplyvňuje „metodická zmena“, v rámci ktorej bola časť subjektov VÚC preklasifikovaná z rozpočtových na príspevkové organizácie. Tie sú financované svojím zriaďovateľom prostredníctvom transferu. Nad rámec rozpočtu sa čerpali výdavky na nákup tovarov a služieb (21 mil. eur). Rastúce úrokové sadzby sa premietli do vyšších splátok úverov (3 mil. eur). Dosiadnutá úspora na kompenzáciách zamestnancov (o 47 mil. eur) môže súvisieť skôr s príliš optimistickými predpokladmi rozpočtu³², prípadne môže súvisieť so spomínanou metodickou zmenou.

Výrazne nad rámec rozpočtu 2023 sa čerpali investície (o 526 mil. eur). Podobne, ako v prípade obcí, vyššie čerpanie bolo očakávané z titulu končiaceho sa programového obdobia a snahe VÚC zapájať zdroje z európskych štruktúr.

1.9. Ostatné subjekty verejnej správy

Hospodárenie ostatných subjektov verejnej správy prispelo k zlepšeniu deficitu o 252 mil. eur (0,2 % HDP)³³. Najväčší pozitívny vplyv na saldo malo hospodárenie dopravných podnikov, subjektu Valaliky Industrial park a Jadrovej a vyradovacej spoločnosti. Najväčší negatívny vplyv na saldo malo hospodárenie Železničnej spoločnosti Slovensko.

Graf 38: Hospodárenie ostatných subjektov malo pozitívny vplyv na saldo VS

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

³² Rýchlejšie tempo rastu miezd VÚC oproti súkromnému sektoru.

³³ Ide o vplyv očistený o položky rozoberané v iných kapitolách (opatrenia na riešenie pandémie, opatrenia súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu, daňové príjmy, vybrané nedaňové príjmy, oddĺženie zdravotníctva) a neutrálne transakcie (zvýšenie základného imania zo štátnych finančných aktív).

Najväčší pozitívny vplyv na saldo verejnej správy vo výške 96 mil. eur malo hospodárenie dopravných podnikov³⁴. Prispeli k tomu najmä prijaté granty a transfery, ktorých plná výška nebola použitá na výdavky v rámci aktuálneho roku. Pozitívne takisto prispel nárast pohľadávok a úspora v hotovostných výdavkoch na mzdy a poistné.

Kladne vo výške 87 mil. eur prispelo hospodárenie subjektu Valaliky Industrial park³⁵, čo súvisí najmä s pomalším čerpaním kapitálových výdavkov. Na budovanie strategického parku vo Valalikoch bolo na obstaranie kapitálových aktív v rozpočte pridelených 132 mil., no skutočná vyčerpaná suma predstavovala 104 mil. eur. Pozitívne vo výške 27 mil. eur prispeli aj nedaňové príjmy, ktoré neboli rozpočtované.

Pozitívny vplyv na saldo vo výške 62 mil. eur malo hospodárenie Jadrovej a vyraďovacej spoločnosti. Najvýraznejšia úspora bola zaznamenaná pri kapitálových výdavkoch, kde bolo čerpanie oproti rozpočtu nižšie o 16 mil. eur. K lepšiemu hospodáreniu prispeli aj nižšie výdavky na tovary a služby, kde úspora oproti rozpočtu predstavuje sumu 13 mil. eur.

Najvýraznejší negatívny vplyv na saldo vo výške 37 mil. eur malo hospodárenie Železničnej spoločnosti Slovensko, kde bol zaznamenaný výpadok pri kapitálových príjmoch oproti rozpočtovanej sume vo výške 41 mil. eur. Negatívne prispeli aj vyššie výdavky na mzdy a poistné v sume 16 mil. eur a vyššie výdavky na tovary a služby, ktoré prevýšili rozpočtovanú sumu o 10 mil. eur.

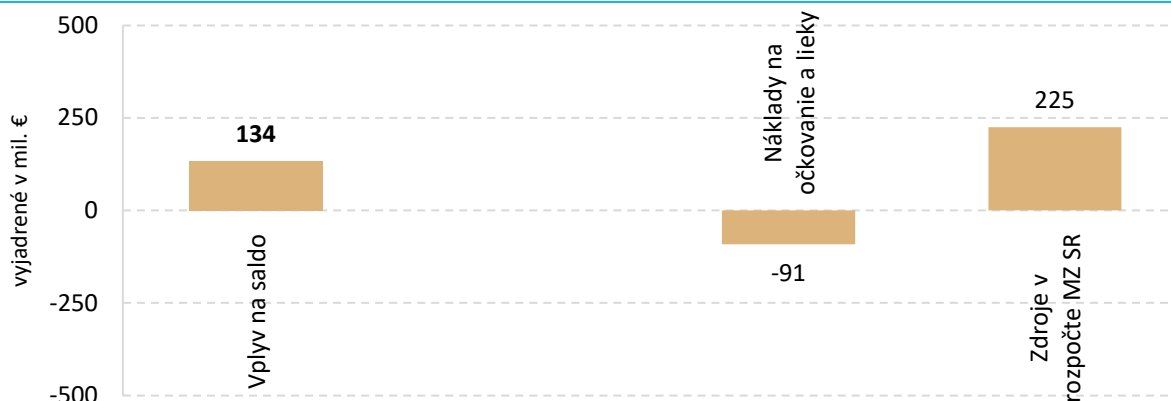
³⁴ Zahnuté je hospodárenie spoločností Dopravný podnik Bratislava, Dopravný podnik Košice, Dopravný podnik Prešov, Dopravný podnik Žilina, Dopravný podnik Považská Bystrica a Dopravný podnik Martin.

³⁵ Prvým strategickým investorom v tomto priemyselnom parku bude automobilka Volvo.

1.10. Opatrenia vlády na riešenie pandémie

Opatrenia vlády na riešenie pandémie COVID-19 znížili deficit v porovnaní s rozpočtom o 134 mil. eur (0,11 % HDP). V rozpočte boli v rezorte zdravotníctva vyhradené zdroje na krytie výdavkov súvisiacich najmä s nákupom, uskladnením a použitím vakcín a liekov v sume 225 mil. eur (0,18 % HDP). Skutočné výdavky však dosiahli nižšiu ako predpokladanú úroveň a to 91 mil. eur (0,07 % HDP).

Graf 39: Rozpočtový vplyv opatrení vlády na riešenie pandémie bol pozitívny vo výške 134 mil. eur

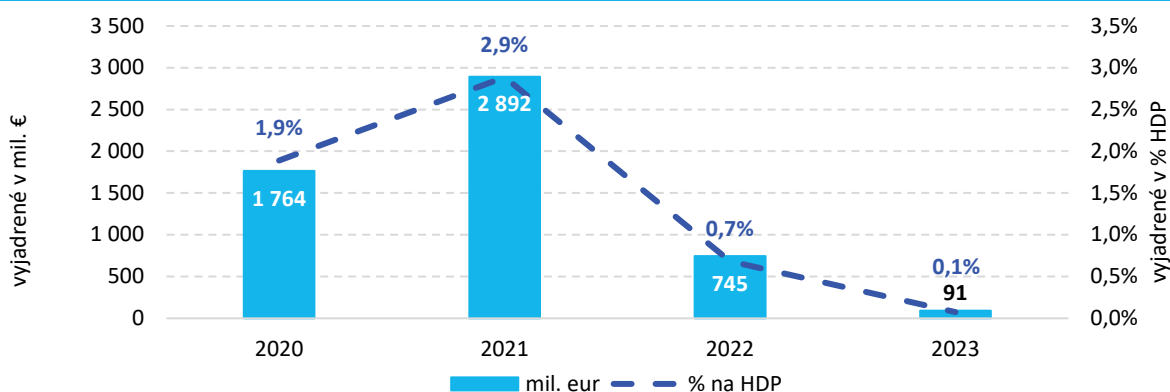

Zdroj: MF SR, RRZ

Pandemické výdavky počas rokov 2020 – 2023

Celkové výdavky v dôsledku pandémie koronavírusu od jej začiatku v roku 2020 až do konca roku 2023 dosiahli objem 5,5 mld. eur. Výdavky v roku 2020, počiatočnom roku pandémie, boli 1,8 mld. eur (1,9 % HDP). V roku 2021 sme zaznamenali ešte vyššie výdavky a to na úrovni 2,9 mld. eur (2,9 % HDP). V roku 2022 došlo vo výdavkoch k výraznému poklesu na 0,7 % HDP a 2023 na 0,1 % HDP.

Graf 40: Rozpočtové vplyvy opatrení na riešenie pandémie v rokoch 2020 – 2023

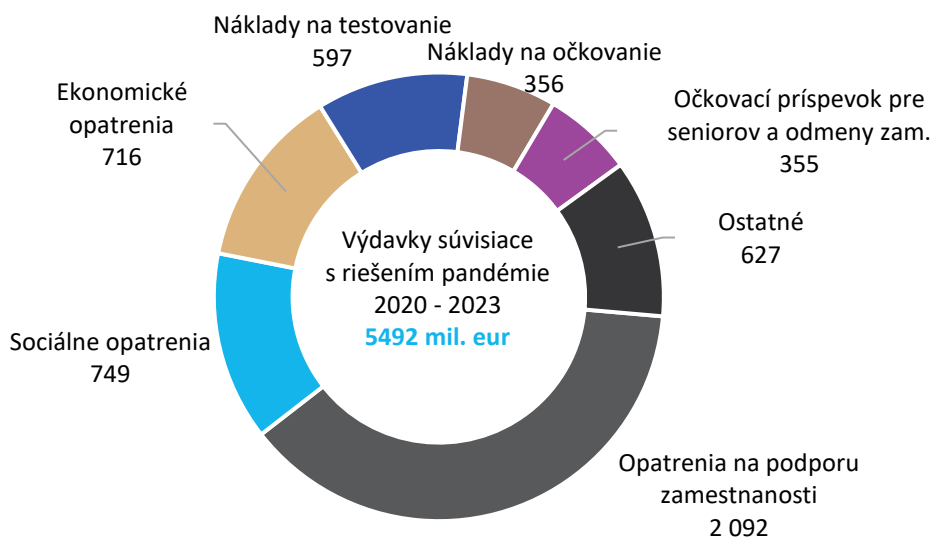

Zdroj: MF SR, RRZ

V prípade členenia na oblasti počas celého obdobia rokov 2020 až 2023 tvorili najväčšiu časť opatrenia na podporu zamestnanosti a to vo výške 2,1 mld. eur. Sociálne opatrenia boli vo výške 749 mil. eur a tvorili ich najmä karanténne PN, pandemickú OČR, rodičovský príspevok, predĺženie poberania dávky v nezamestnanosti, dávky pre deti, či SOS dávky. Ďalšiu oblasť tvorilo viacero opatrení na podporu hospodárstva (716 mil. eur) ako napríklad zrušenie bankového odvodu, dotácie na nájmy, podporu

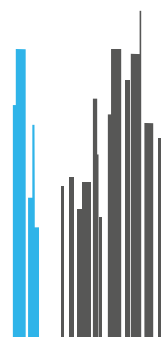
cestovného ruchu, odpustenie DPH na respirátory, kompenzácie pre Železničnú spoločnosť a ďalšie. Náklady spojené s testovaním a očkovaním kumulatívne tvorili takmer 954 mil. eur. Odmeny pre zamestnancov v prvej línii spolu s očkovacím príspevkom pre seniorov dosiahli úroveň 355 mil. eur a ostatné výdavky ako tvorba zásob SŠHR, hospodárska mobilizácia, nákup ochranných pomôcok alebo refundácia nákladov VVŠ a iné tvorili 626 mil. eur.

Graf 41: Výdavky na riešenie pandémie v rokoch 2020 – 2023

Zdroj: RRZ, MF SR

Poznámka: Ide o vplyvy očistené o preplatenie z EÚ fondov.

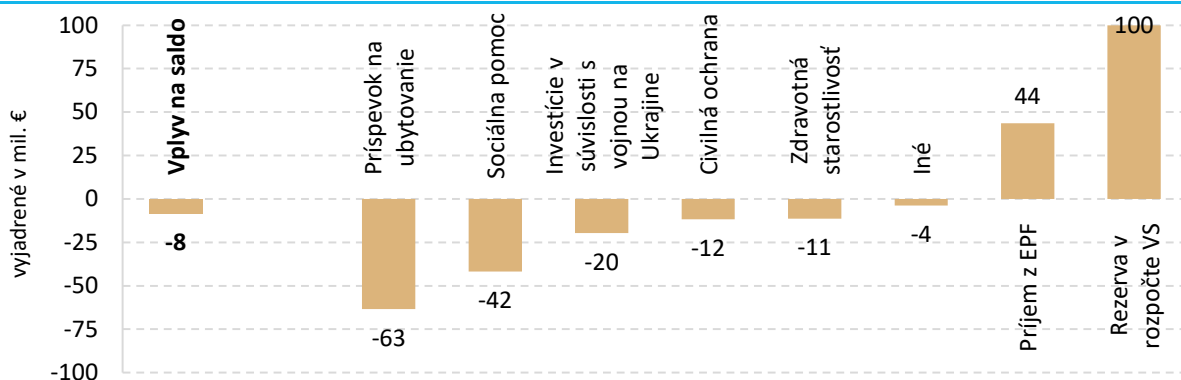

1.11. Opatrenia priamo súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu

Opatrenia priamo súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu navýšili deficit oproti rozpočtu len o 8 mil. eur (0,007 % HDP). Rozpočet verejnej správy obsahoval rezervu na výdavky súvisiace s vojnovým konfliktom na Ukrajine a to vo výške 100 mil. eur (0,08 % HDP). Na strane príjmov došlo k platbe z Európskeho mierového nástroja a to vo výške 43,6 mil. eur (0,04 % HDP). Celkové výdavky zo zdrojov štátneho rozpočtu boli vo výške 152 mil. eur. Najväčšiu časť výdavkov tvorili príspevky na ubytovanie v objeme 63 mil. eur (0,05 % HDP). Výdavky na sociálnu pomoc dosiahli 42 mil. eur (0,03 % HDP). Ďalšie výdavky tvorili investície (20 mil. eur), výdavky so zabezpečením civilnej ochrany vo výške 12 mil. eur, zdravotnú starostlivosť 11 mil. eur a iné menšie výdavky vo výške 3 mil. eur.³⁶

Graf 42: Opatrenia súvisiace s ruskou inváziou na Ukrajinu navýšili deficit o 8 mil. eur

Zdroj: MF SR, RRZ

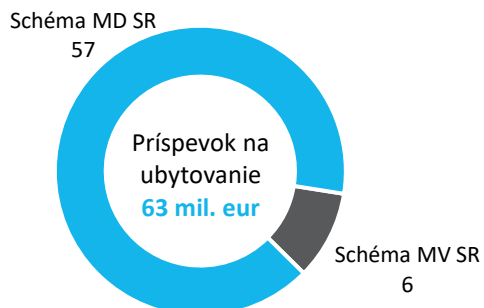
Celkový vplyv opatrení na podporu ubytovania pre utečencov dosiahol úroveň 63 mil. eur. O príspevok mohli žiadať cez schému rezortu vnútra vlastníci bytov a rodinných domov, ubytovacie zariadenia určené na krátkodobé ubytovanie, pokiaľ nepodnikajú v ubytovacích službách a obce a vyššie územné celky (6 mil. eur). Pod schémou rezortu dopravy mohli požiadať o príspevok podnikatelia v oblasti cestovného ruchu (57 mil. eur). Väčšina výdavkov v súvislosti s príspevkami na ubytovanie pre utečencov bola však vyplácaná z **prostriedkov EÚ**.

Vplyv poskytnutej sociálnej pomoci dosiahol úroveň 42 mil. eur. Tieto výdavky boli tvorené najmä podporou pre školy na začlenenie detí, žiakov a študentov z Ukrajiny (24 mil. eur) a na dofinancovanie dávok v hmotnej núdzi vo výške 17 mil. eur. **Výdavky na zdravotnú starostlivosť** pre osoby, ktoré nie sú verejne zdravotne poistené v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu dosiahli úroveň 11 mil. eur.

Opatrenia súvisiace so zabezpečením **civilnej ochrany**, výkonom záchranných prác a taktiež schváleného kontingenčného plánu pre riešenie mimoriadnej situácie dosiahli **úroveň 12 mil. eur**. V súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu došlo aj k ďalším investíciám, a to dočerpanie prostriedkov na obstaranie vrtuľníkov pre Letecký útvar Ministerstva vnútra SR **vo výške 5,5 mil. eur** a k dobudovaniu **kontajnerového mestečka** a stanového kempu vo výške 14 mil. eur pre vojakov zahraničných ozbrojených síl členských krajín NATO.

³⁶ Po metodickej úprave, vyňatí príjmu za predaj hűfníc Zuzana, vo výške 92 mil. eur, ku ktorému došlo v roku 2022 sa negatívny vplyv opatrení súvisiacich s ruskou inváziou na Ukrajinu v roku 2022 zvýšil z pôvodných 61 mil. eur na 153 mil. eur.

Graf 43: Príspevok na ubytovanie mimo čerpania zdrojov fondov EÚ dosiahol 63 mil. eur

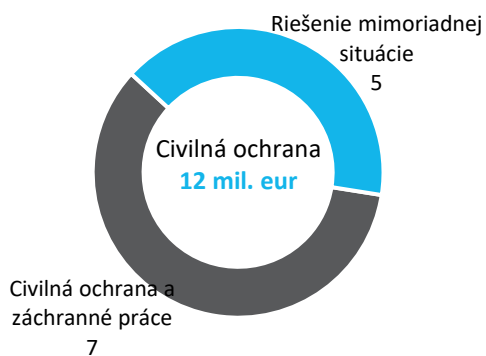
Zdroj: MF SR, RRZ

Graf 44: Sociálna a zdravotná pomoc tvorí 28 % celkových výdavkov spojených s ruskou inváziou na Ukrajinu

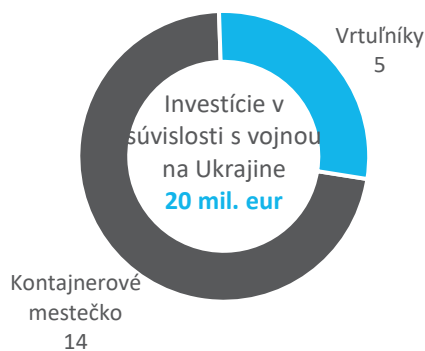
Zdroj: MF SR, RRZ

Graf 45: Výdavky na civilnú ochranu

Zdroj: MF SR, RRZ

Graf 46: Výdavky v súvislosti s obstaraním vrtuľníka a výstavbou kontajnerového mestečka

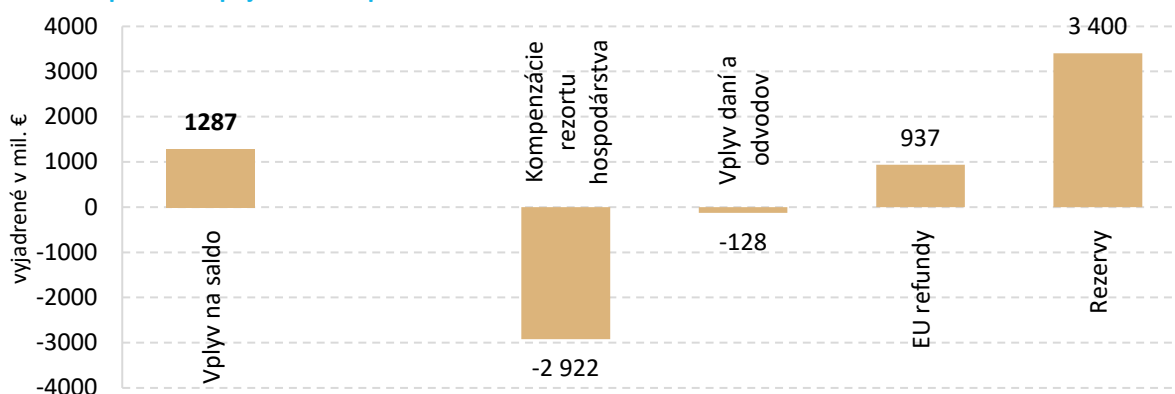

Zdroj: MF SR, RRZ

1.12. Opatrenia na kompenzáciu rastúcich cien energií

Plnenie opatrení vlády spojené s kompenzáciou rastúcich cien mali pozitívny vplyv na deficit oproti rozpočtu na úrovni 1287 mil. eur (1,05 HDP).³⁷ Schémy pomoci pre domácnosti, firmy, ale i ďalšie subjekty dosiahli úroveň 2,9 mld. Eur. Zdroje krytia predstavovali predovšetkým rezervy rozpočtu a zdroje kapitol ŠR na úrovni 3,4 mld. eur. Vplyv vybraných daní, predovšetkým solidárneho príspevku, mal negatívny vplyv na úrovni 128 mil. eur. Preplatenie časti nákladov zo zdrojov EÚ naopak pomohlo zlepšiť deficit o 937 mil. eur.

Graf 47: Opatrenia spojené s kompenzáciou rastu cien znížili deficit o 1287 mil. eur

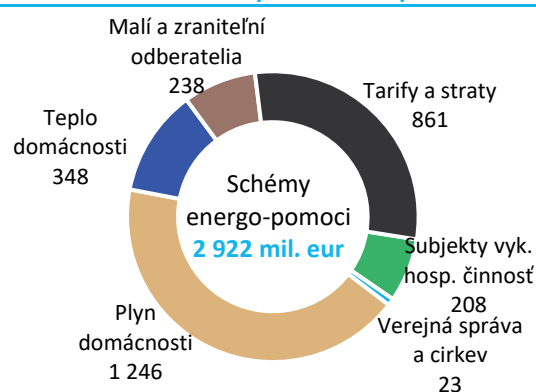
Zdroj: MF SR, RRZ, MH SR

Poznámka: Položka Rezervy obsahuje i zdroje kapitol ŠR určených na energo-kompenzácie

V nadväznosti na vysoké ceny energií boli prijaté viaceré schémy pomoci pre domácnosti i podniky s cieľom znížiť negatívne dopady. Tieto schémy boli sprostredkované rezortom hospodárstva a išlo o:

- Pomoc pre subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť (schéma 2.1).³⁸ Celkové čerpanie tejto schémy dosiahlo 208 mil. eur.
- Pomoc pre vybrané subjekty verejnej správy a cirkvi. Celkové čerpanie tejto schémy dosiahlo takmer 23 mil. eur.
- Pomoc pre domácnosti prostredníctvom kompenzácie cien plynu (1,2 mld. eur) a tepla (348 mil. eur).
- Kompensácie cien elektriny a plynu pre malých a zraniteľných odberateľov elektriny a plynu dosiahla celkové čerpanie 238 mil. eur.
- Kompensácia cien vybraných druhov taríf za odberateľov elektriny v domácnosti a ostatných koncových odberateľov elektriny, ktorej čerpanie dosiahlo 861 mil. eur.

Graf 48: Jednotlivé schémy rezortu hospodárstva

Zdroj: MH SR, MF SR, ŠÚ SR

³⁷ Súčasťou opatrení bol aj osobitný odvod pre Vodohospodársku výstavbu (z nadmerného zisku) v hodnote 150 mil. eur. Tento odvod bol odvedený v pôvodnej plánovej sume – 150 mil. eur a tak jeho vplyv na výsledný deficit je neutrálny.

³⁸ Táto schéma nastavuje cenové stropy pre elektrinu na 199 eur/MWh a pre plyn na 99 eur/MWh, kompenzuje sa 80 % nákladov nad stanovené stropy.

Rozpočet VS taktiež rátať s výdavkami na tieto schémy v celkovej výške 3,4 mld. eur a boli rozdelené v niekoľkých kapitolách štátneho rozpočtu nasledovne:

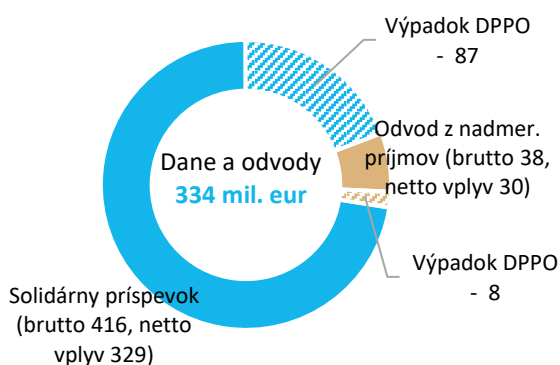
- Ministerstvo hospodárstva SR - 1,4 mld. eur,
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR - 900 mil. eur,
- Všeobecné pokladničná správa - 860 mil. eur,
- Ministerstvo dopravy SR - 160 mil. eur,
- Ministerstvo zdravotníctva SR - 80 mil. eur.

Na financovanie opatrení na kompenzáciu cien rastúcich energií bolo po odsúhlasení Európskou Komisiou umožnené Slovensku použiť aj nevyužitú prostriedky z kohéznych fondov za obdobie 2014 až 2020. V priebehu roka 2023 bol zaznamenaný príjem na úrovni 500 mil. eur a zvyšných 437 mil. eur by malo byť vyplatených v priebehu roka 2024 (príjem sa zaznamená v roku 2023, keďže vecne súvisí s výdavkami na energopomoc za rok 2023).

S cieľom čiastočne kompenzovať zvýšené náklady na kompenzačné opatrenia **bol schválený solidárny príspevok z činností v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií**, ktorý nadväzuje na nariadenie Rady EÚ č.2022/1854. Tento príspevok zdaňuje sadzbou 70 % neočakávaný nadzisk v roku 2023 presahujúci štandardný hospodársky výsledok podnikov v príslušných odvetviach ekonomiky. Odhadovaný príjem pre rok 2023 dosahuje po zohľadnení výpadku DPPO úroveň 329 mil. eur.

Novelou zákona č. 433/2022 Z. z. sa **zaviedol odvod z nadmerných príjmov v energetike**. Ide o nástroj pre reguláciu trhu s elektrickou energiou, ktorý má celoeurópsky charakter, aj keď v niektorých čiastkových parametroch sa členským štátom umožňuje zohľadniť individuálne vnútroštátne špecifiká. Zákonom sa zabezpečila čiastočná implementácia nariadenia Rady EÚ č.2022/1854 a ustanovili sa

Graf 49: Vplyv jednorazových opatrení v daniach a odvodoch

Zdroj: MF SR, RRZ, ŠÚ SR

Poznámka: Vplyv 334 mil. eur zahŕňa odpustenie sociálnych odvodov v potravinárskom priemysle s vplyvom 24 mil. eur

všeobecné pravidlá pre uplatňovanie a správu odvodu z nadmerných príjmov v Slovenskej republike. Sadzba bola stanovená na úrovni 90 % nadmerného príjmu.³⁹ Celkový odhadovaný príjem odvodu po zohľadnení výpadku DPPO je na úrovni **30 mil. eur**.

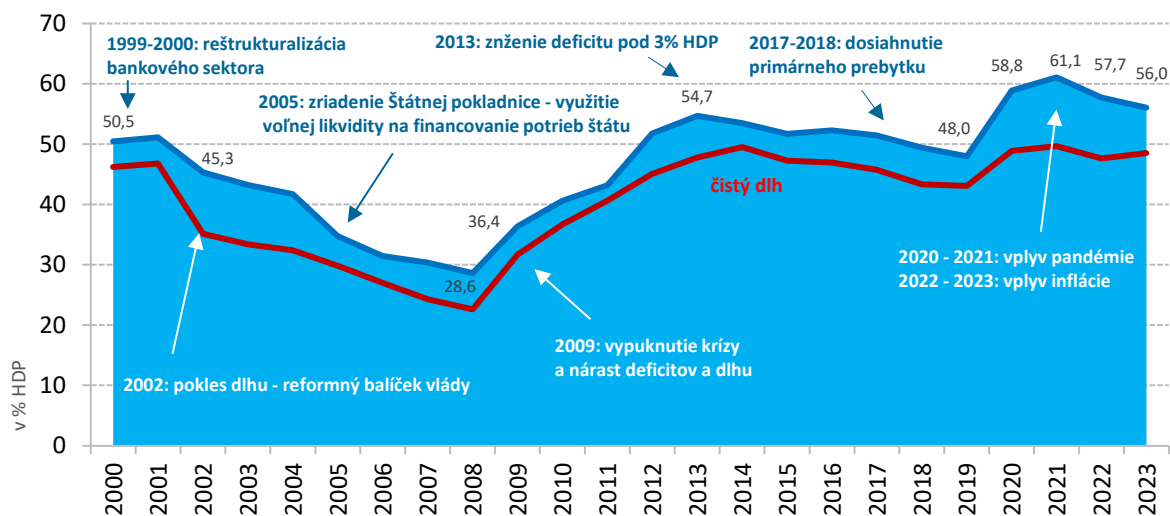
Celkový rozpočtovaný príjem z dočasných príjmov z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov (solidárny príspevok, strop na ceny) bol 462 mil. eur, avšak skutočný príjem po zohľadnení vplyvov na DPPO je odhadovaný na 334 mil. eur. Vplyv daní a odvodov mal tak negatívny vplyv na deficit vo výške 128 mil. eur.

³⁹ Nadmerným príjmom sa rozumie kladný rozdiel medzi trhovým príjmom a stropom trhového príjmu. Strop trhového príjmu sa určí spôsobom uvedeným v zákone o energetike, alebo vyplýva z Nariadenia vlády SR č. 38/2023 Z. z.9, ktoré podrobne stanovuje spôsob určenia výšky nadmerného príjmu.

2. Vývoj dlhu verejnej správy

V priebehu roku 2023 došlo k ďalšiemu medziročnému zníženiu úrovne hrubého dlhu verejnej správy v pomere k HDP. Kým v roku 2022 hrubý dlh medziročne poklesol až o 3,4 p.b., v roku 2023 sa znížil o 1,7 p.b. na úroveň 56,0 % HDP. V oboch rokoch platí, že tento pokles bol ovplyvnený dočasnými faktormi - vysokou mierou inflácie a poklesom hotovostnej rezervy. Hrubý dlh sa napriek týmto dvom po sebe nasledujúcim poklesom v pomere k HDP stále nachádza nad najvyšším sankčným pásmom dlhovej brzdy. Čistý dlh dosiahol v roku 2023 úroveň 48,3 % HDP, kde už ale medziročne došlo k miernemu nárastu o 0,7 p.b. HDP a to najmä z dôvodu vysokého deficitu verejných financií.

Graf 50: Hrubý dlh verejnej správy medziročne poklesol o 1,7 p.b. HDP na úroveň 56,0 % HDP

Zdroj: RRZ, Eurostat, ŠÚ SR

Poznámka: Úroveň hrubého dlhu za rok 2023 vychádza z prvej aprílovej notifikácie ŠÚ SR

Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti obsahuje pravidlo o vývoji pomeru hrubého dlhu verejnej správy k HDP s vopred zadanými sankciami. Tie sa aktivujú pri prekročení konkrétnych úrovní verejného dlhu. Prvýkrát od nadobudnutia účinnosti dlhovej brzdy došlo k prekročeniu najvyššieho sankčného pásma v pandemickom roku 2020. **Dlh zostal nad najvyšším sankčným pásmom aj v roku 2023⁴⁰.** V súčasnosti **platí výnimka z uplatňovania sankcií vyplývajúcej z prekročenia tretieho pásma dlhovej brzdy.** Tá bola aktivovaná po **schválení programového vyhlásenia vlády SR** po predčasných parlamentných voľbách v septembri 2023. Výnimka dlhovej brzdy je **platná do 21. novembra 2025.** V tomto období sa preto vlády SR týkajú sankcie kumulované len z prekročenia **prvých dvoch sankčných pásiem.** Vláda SR je povinná predložiť na rokovanie NR SR návrh opatrení, ktorými by sa malo zabezpečiť zníženie dlhu a taktiež zmrazenie plátov členov vlády na úroveň predchádzajúceho roka.

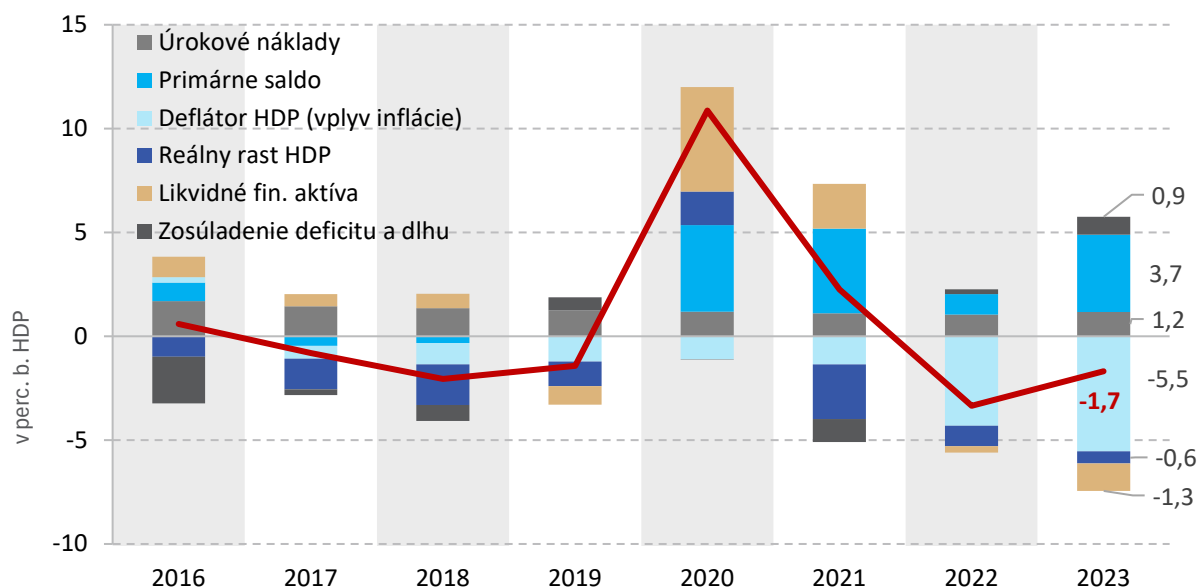
Dynamiku hrubého dlhu v pomere k HDP počas rokov 2022 aj 2023 veľmi **výrazne ovplyvnila vysoká miera inflácie.** Tá na výšku hrubého dlhu v jeho relatívnom ponímaní pôsobila dočasným poklesom

⁴⁰ Počnúc rokom 2018 až do konca roka 2027 sa hranice sankčných pásiem každoročne posúvajú nadol o jeden percentuálny bod, pričom horná hranica sankčných pásiem klesne z 60 % HDP na 50 % HDP. V roku 2023 najvyššie sankčné pásmo začínalo od 54 % HDP.

prostredníctvom efektu menovateľa. Za predpokladu, že sa miera inflácie v nasledujúcich rokoch bude naďalej približovať k 2 % cieľu a udržiavať v jeho blízkosti, **priaznivý efekt inflácie na relatívnu výšku hrubého dlhu vyprchá**. V roku 2023 sa pod medziročný pokles hrubého dlhu podpísal aj ďalší krátkodobý vplyv a to **zníženie hotovostnej rezervy štátu**.

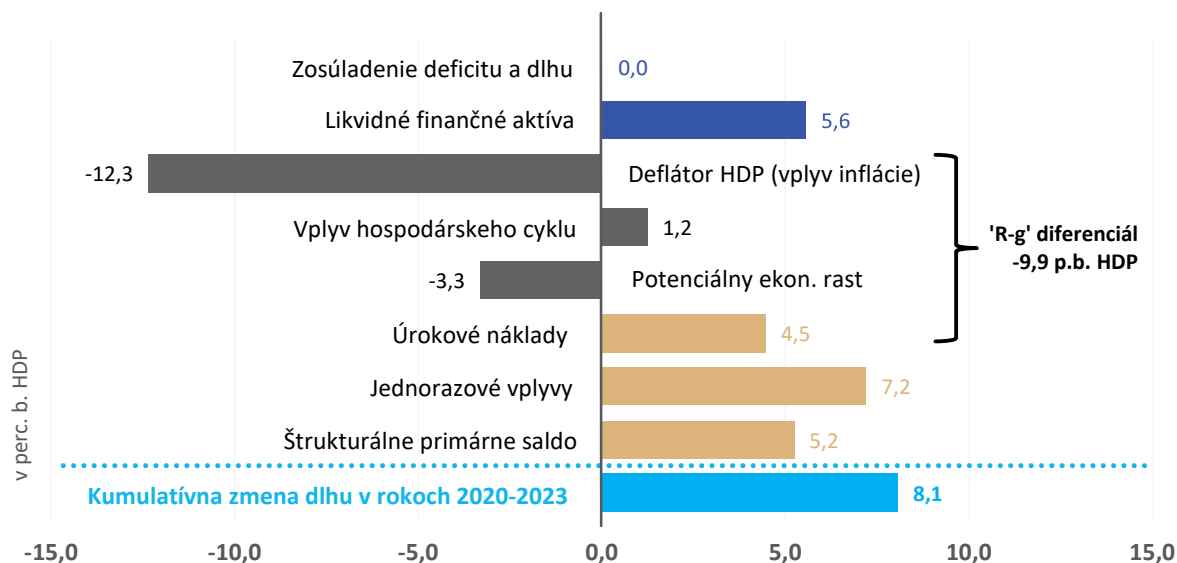
Vplyv inflácie a rozpustenie časti hotovostnej rezervy štátu spolu znížili pomer dlhu v roku 2023 o **6,9 p.b. HDP**. K dodatočnému poklesu hrubého dlhu prispel taktiež **reálny ekonomický rast** s príspevkom **0,6 p.b. HDP**. Ten bol za rok 2023 zasiahnutý nepriaznivým vývojom domáceho aj zahraničného dopytu. Spotrebiteľský a investičný apetít bol v reakcii na vysokú infláciu a s tým súvisiaci rast úrokových sadzieb v eurozóne, potlačený.

Graf 51: Na poklese pomeru hrubého dlhu k HDP sa aj v roku 2023 podpísala vysoká miera inflácie

Zdroj: RRZ, Eurostat, ŠÚ SR

Opačný efekt na vývoj dlhu mal **vysoký primárny deficit verejnej správy** (príspevok **3,7 p.b.**) spolu s **úrokovými nákladmi** súvisiacimi s obsluhou verejného dlhu (**1,2 p.b.**). **Vyššie úrokové sadzby** pod vplyvom prísnenej monetárnej politiky ECB a **narastajúcej rizikovej prirážky SR** v rámci krajín eurozóny, sa zatiaľ v hospodárení za rok 2023 na medziročnej zmene dlhu prejavili len mierne (medziročný nárast o 0,12 p.b. HDP). To vyplýva zo samotnej podstaty splácania dlhu v čase, keďže k refinancovaniu starších záväzkov dochádza postupne.

Graf 52: Faktory prispievajúce k zmene dlhu v krízovom období medzi rokmi 2020-2023

Zdroj: RRZ, Eurostat, ŠÚ SR

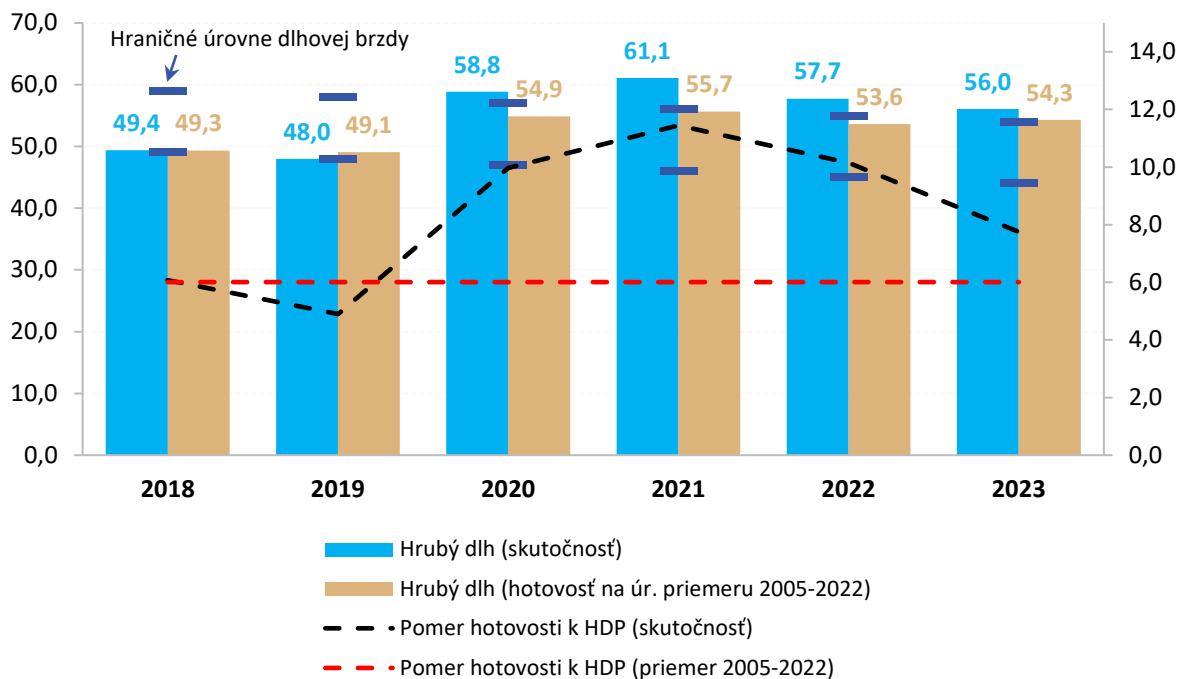
V období medzi rokmi 2020-2023 hrubý dlh **kumulatívne vzrástol o 8,1 p.b. HDP** oproti úrovni dlhu na konci predkrízového roku 2019 (nárast z 48 % HDP na 56 % HDP). Výrazný nárast pomeru hrubého dlhu k HDP v týchto rokoch ťahal hlavne vplyv **jednorazových výdavkov vyvolaných krízami, navyšovanie hotovostnej rezervy štátu a štrukturálny primárny deficit**. Jednorazové faktory, medzi ktoré v tomto období radíme hlavne výdavky spojené so sanáciou hospodárstva počas pandémie a energetickými kompenzáciami pre domácnosti, v sledovanom období dlh zvýšili o **7,2 p.b. HDP**.

Hotovostná rezerva štátu sa z dôvodu potreby predzásobenia likviditou v období neistoty na finančných trhoch zvýšila z 4,9 % HDP (na konci roku 2019) na **7,8 % HDP** v roku 2023. Od roku 2022 dochádza k **postupnému rozpúšťaniu nadpriemernej úrovne hotovostnej rezervy**, ktorá dosiahla svoj vrchol na konci roku 2021 (11,4 % HDP).

Počnúc rokom 2022 sa na dynamike hrubého dlhu podpísal **vplyv vysokej inflácie pretrvávajúcej aj v roku 2023**, prostredníctvom ktorej sa úroveň hrubého dlhu v pomere k HDP **medziročne znižovala aj napriek deficitnému hospodáreniu a jednorazovým vplyvom**, súvisiacim najmä s plošnou energetickou pomocou štátu. Na celom horizonte rokov 2020-2023 **inflácia cez efekt menovateľa prispela k poklesu dlhu príspevkom kumulatívne až o 12,3 p.b. HDP**.

Ak by výška hotovostnej rezervy v roku 2023 kopírovala jej **priemernú úroveň z rokov 2005-2022** (6 % HDP), výška hrubého dlhu na konci roku 2023 by bola **54,3 % HDP**, čo je o **1,7 p.b. HDP** menej oproti skutočnej hodnote (56 % HDP). V tomto scenári by horné pásmo dlhovej brzdy bolo prekročené až v minulom roku a to len o 0,3% HDP.

Graf 53: Hypotetický vývoj hrubého dlhu pri modelovom udržiavaní hotovostnej rezervy na priemernej úrovni medzi rokmi 2005-2022

Zdroj: RRZ, Eurostat, ŠÚ SR

3. Výsledné hospodárenie v porovnaní s NPC scenárom

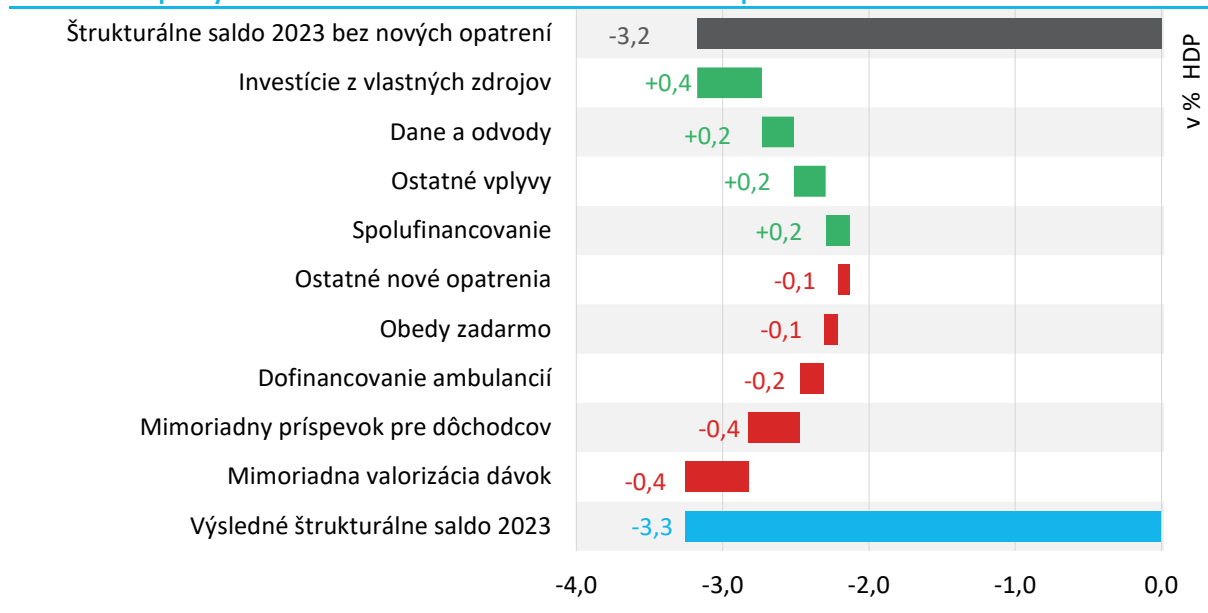
Ak by v priebehu roku 2023 neprišlo k prijatiu nových opatrení a verejné financie by sa vyvíjali v súlade s ekonomickým vývojom (NPC scenár), štrukturálny deficit by dosiahol úroveň 3,2 % HDP. Oproti roku 2022 s historicky najnižšou úrovňou štrukturálneho deficitu 1,3 % HDP by to predstavovalo medziročné navýšenie o 1,9 p.b. Nárast štrukturálneho deficitu v roku 2023 v scenári NPC je v prevažnej miere spôsobený opatreniami prijatými v roku 2022 (rodinný balíček, rodičovský dôchodok, valorizácia miezd v zdravotníctve). Zároveň platí, že **štrukturálne saldo v rokoch 2022 boli pozitívne a v roku 2023 naopak negatívne ovplyvnené vysokou infláciou.** Medziročný nárast je tak aj dôsledkom oneskoreného navyšovania verejných výdavkov v reakcii na rast inflácie, pričom k ďalšiemu takémuto zvyšovaniu najmä v oblasti sociálnych transferov a miezd príde v roku 2024.

Naplnenie NPC scenára bez prijatia dodatočných opatrení by oproti rozpočtu znamenalo nárast štrukturálneho schodku o 0,1 % HDP.

Nové opatrenia realizované v roku 2023 prispeli k nárastu štrukturálneho deficitu o 0,1 % HDP. Deficit navyšovali nové legislatívne opatrenia, predovšetkým znovuzavedenie tzv. obedov zadarmo, dofinancovanie ambulatného sektora v zdravotníctve, mimoriadna valorizácia dôchodkov a rodičovského príspevku, ako aj mimoriadny príplatok k 13.dôchodku. Tieto zmeny znamenali zhoršenie štrukturálneho hospodárenia v celkovej výške o 1,1 % HDP.

Negatívne vplyvy opatrení na saldo verejnej správy boli takmer v plnej miere kompenzované pozitívnym vývojom v iných oblastiach rozpočtu. V porovnaní so scenárom NPC pozitívne na štrukturálne saldo v roku 2023 vplývali predovšetkým nízke investície v rezorte obrany, lepší výnos daňových príjmov a nižšie výdavky na spolufinancovanie.

Graf 54: Príspevky k zmene štrukturálneho deficitu v roku 2023 oproti NPC scenáru

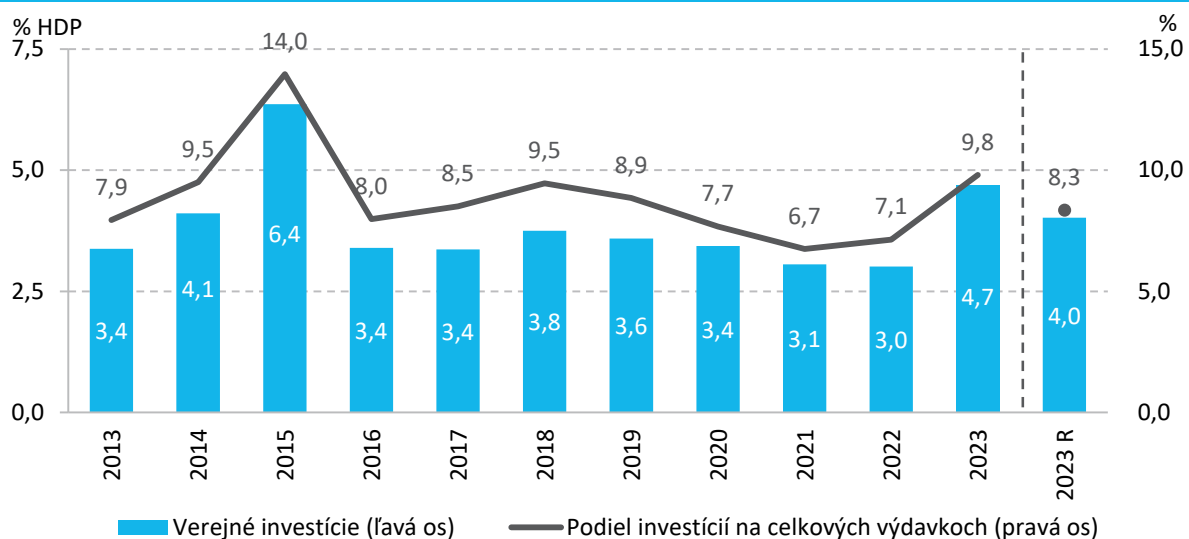
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

4. Vývoj verejných investícií

Z pohľadu dlhodobej udržateľnosti je dôležitý dlhodobý rast ekonomiky. Ten sa dá podporiť aj tvorbou nového kapitálu cez efektívne verejné investície. **Úroveň verejných investícií v roku 2023 dosiahla 4,7 % HDP a bola tak najvyššia od roku 2015.** V porovnaní s rozpočtovanými hodnotami prišlo k navýšeniu týchto výdavkov o 0,7 % HDP.

Nárast investičnej aktivity sa premietol aj do vyššieho podielu investícií na celkových výdavkoch verejnej správy. **Do investícií v roku 2023 smerovalo takmer 10 % celkových verejných výdavkov,** čo predstavuje medziročný nárast o 3 p.b. a zároveň najvyššiu úroveň od roku 2015.

Graf 55: Verejné investície dosiahli najvyššie úrovne od roku 2015

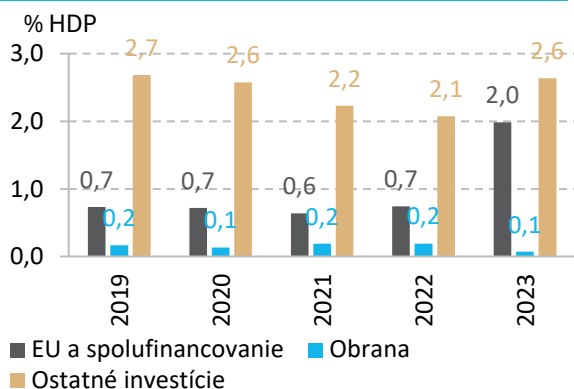

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

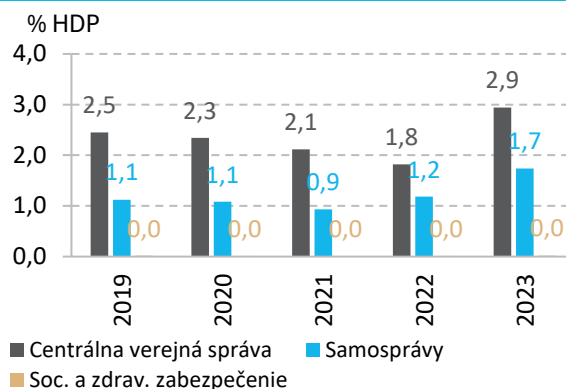
Poznámka: R označuje schválený rozpočet verejnej správy.

K nárastu prispelo predovšetkým dočerpávanie eurofondov z končiaceho programového obdobia, investičné výdavky financované zo zdrojov EÚ a spolufinancovania dosiahli úroveň 2,0 % HDP. **Objem EÚ fondov a spolufinancovania vynaložených na investície sa medziročne strojnásobil,** z úroveň 814 mil. eur v roku 2022 vzrástol až na viac ako 2,4 mld. eur v roku 2023. Medziročne vzrástli aj investície financované z národných zdrojov, keď miera rastu oproti roku 2022 dosiahla 42 %. Napriek tomu ich čerpanie vo výške 2,6 % HDP nepresiahlo úroveň z rokov pred pandemiou.

Z pohľadu sektorov verejnej správy zohrávali vo vysokej úrovni investícií dôležitú úlohu centrálna vláda aj samosprávy. Investície centrálnej vlády bez ohľadu na zdroj financovania vzrástli o medziročne o 81 % na úroveň 3,6 mld. eur, pri samosprávach sme pozorovali nárast oproti roku 2022 o 65 % na úroveň 2,1 mld. eur.

Graf 56: K medziročnému rastu investícií prispelo najmä čerpanie eurofondov

Zdroj: MF SR

Graf 57: Vysoké čerpanie investícií vykázala štátna správa aj samosprávy

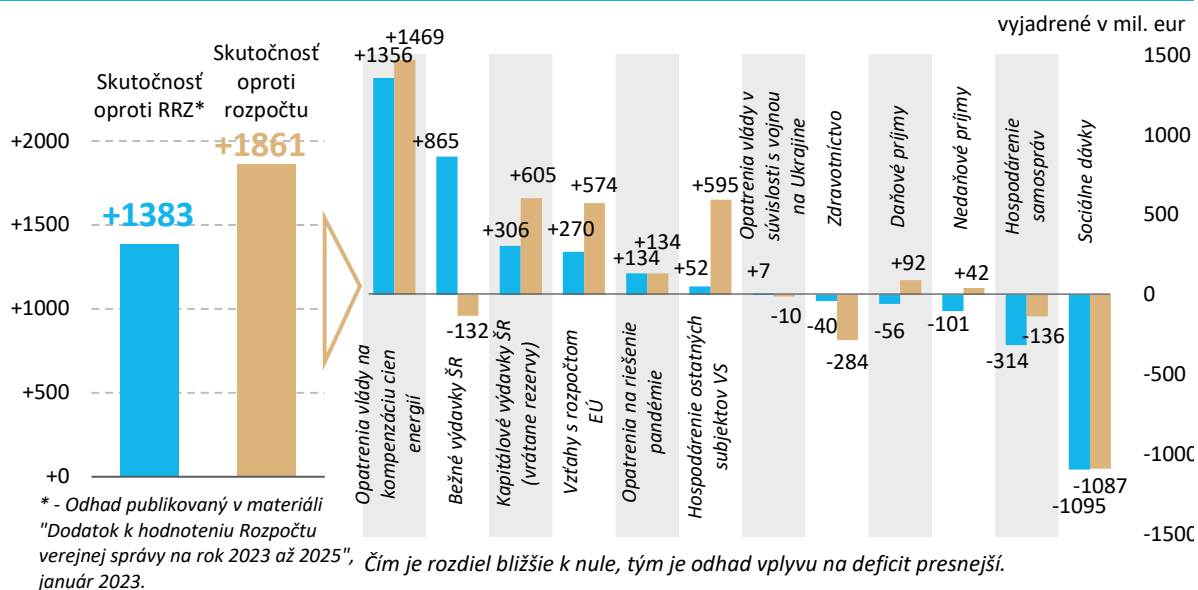
Zdroj: MF SR

V roku 2023 čerpanie domácich investícií mimo obrany medziročne vzrástlo, na rozdiel od predchádzajúcich rokov prevýšilo úroveň kapitálových výdavkov zahrnutých v rozpočte. Oproti rozpočtu prišlo k vyššiemu čerpaniu prostriedkov v objeme 0,2 % HDP, čo síce prispelo k vyššej úrovni štrukturálneho deficitu, na druhej strane to však znamená, že vláda dostatočne využila rozpočtované zdroje na pre ekonomiku potrebné investície. Vo výsledku domáce investície dosiahli čerpanie nad úrovňou historického priemeru od predchádzajúcej krízy.

5. Vyhodnotenie výsledného hospodárenia voči prvotnému odhadu RRZ

RRZ v rozpočte verejnej správy na rok 2023 identifikovala už v čase jeho schvaľovania pozitívne riziká s vplyvom 0,5 mld. eur (0,4 % HDP). V januári 2023 RRZ odhadovala, že deficit môže dosiahnuť úroveň 7,4 mld. eur (6,0 % HDP) v prípade ak vláda neprijme dodatočné opatrenia⁴¹. Výsledný deficit dosiahol úroveň 6,0 mld. eur (4,9 % HDP), čo predstavuje výrazne nižšiu hodnotu v porovnaní s rozpočtom aj pôvodným odhadom RRZ.

Graf 58: Rozdiely oproti skutočnosti pri rizikách a zdrojoch krytia identifikovaných RRZ

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Najdôležitejší dopad na zníženie deficitu mal fakt, že v čase schválenia rozpočtu a prvotného odhadu sa neuvažovalo s preplatením nákladov na energopomoc zo fondov EÚ v sume 937 mil. eur (0,8 % HDP).

Veľká časť pozitívnych rizík pre saldo rozpočtu identifikovaných RRZ sa naplnila, a tak prispela k zníženiu deficitu hospodárenia verejnej správy. Medzi najvýznamnejšie pozitívne vplyvy identifikované RRZ patria:

- nečerpanie celého rozpočtovaného objemu kapitálových výdavkov ŠR,
- nižšie výdavky v rámci vzťahov s rozpočtom EÚ,
- nižšie výdavky súvisiace s opatreniami na kompenzáciu cien energií,
- lepšie hospodárenie ostatných subjektov VS.

Zároveň sa niektoré pozitívne riziká identifikované RRZ nenaplnili, resp. sa naplnili iba v obmedzenejšej miere. Ide predovšetkým o mierne nižšie vybrané nedaňové príjmy a mierne nižšie daňové a odvodové príjmy.

⁴¹ RRZ, [Dodatok k hodnoteniu Rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025](#), tabuľka 5.

V roku 2023 boli zaznamenané aj **niektoré negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, ktoré RRZ identifikovala v rámci hodnotenia návrhu rozpočtu**. K zhoršeniu prispeli najmä podhodnotenú bežné výdavky ŠR pri tvorbe rozpočtu a podhodnotenú výdavky na zdravotníctvo.

Súčasne sa niektoré pozitívne riziká identifikované RRZ nenaplnili a prispeli tak k zhoršeniu salda. Ide najmä o horšie hospodárenie samospráv.

Ako dôsledok týchto faktorov prišlo k zlepšeniu deficitu oproti cieľu rozpočtu až o 1,9 mld. eur (1,5 % HDP), pričom pozitívna odchýlka bola vyššia o 1 383 mil. eur (1,1 % HDP) oproti odhadu RRZ v čase schválenia rozpočtu. Na základe podrobného prehľadu rizík a rezerv rozpočtu (tabuľka 2) môžeme konštatovať, že **RRZ v prevažnej miere správne identifikovala oblasti s najvýraznejšími pozitívnymi a negatívnymi rizikami na saldo rozpočtu, celková miera zlepšenia alebo zhoršenia v týchto položkách však prevýšila prvotné odhady RRZ**.

Tabuľka 2: Porovnanie odhadu schodku voči odhadu RRZ na rok 2023

(mil. eur)	Január 2023	Máj 2023	Október 2023	Apríl 2024
Vplyvy na saldo VS spolu:	478	371	1100	1861
- v % HDP	0,39	0,31	0,90	1,52
1. Daňové a odvodové príjmy	148	-442	-382	92
2. Nedaňové príjmy	143	10	16	42
- príjmy z dividend (SPP, VSE)	10	9	-108	-111
- odvod z hazardných hier	55	44	49	48
- kapitálové príjmy ŠR	-15	-15	-15	-11
- emisné kvóty a poplatok EOSA	38	36	13	12
- tržby ŽSR, ZSSK a NDS	25	-7	8	10
- iné príjmy (admin. poplatky a nedaň. príjmy ŠR)	30	-56	71	93
3. Sociálne dávky a transfery	8	-469	-624	-1087
- výdavky Sociálnej poisťovne	-46	-466	-601	-615
- sociálne dávky MPSVaR	54	-3	-23	-472
4. Vzťahy s rozpočtom EÚ	305	490	758	574
- transfer do rozpočtu EÚ	40	58	97	89
- výdavky na spolufinancovanie	448	448	593	644
- rezerva na odvody do EÚ a prostriedky EÚ	156	156	156	156
- korekcie k čerpaniu EÚ fondov	-338	-171	-88	-314
5. Výdavky štátneho rozpočtu	-698	-511	-510	473
- bežné rezervy (okrem miezd)	155	155	155	155
- mzdové výdavky ŠR (vrátane rezerv)	70	37	-10	68
- tovary a služby (bez rezerv)	-27	213	120	382
- úroky	-155	-230	-52	139
- bežné transfery ŠR v rámci VS	-1030	-943	-988	-1045
- zelená energia	0	0	47	202
- ostatné bežné výdavky	-8	-86	-99	-33
- kapitálové výdavky (vrátane rezerv)	298	344	318	605
6. Hospodárenie samospráv (bez daň. príjmov)	178	59	115	-136
- obce	130	81	108	-164
- VÚC	48	-22	7	28
7. Výdavky v zdravotníctve	-244	-275	-289	-284
- výdavky na zdravotnú starostlivosť	16	25	-283	-278
- splátky záväzkov voči akcionárom súkromných zdravotných poisťovní	-25	-25	-25	-25
- hospodárenie nemocníc	-182	-165	-50	-40
- prevádzkové výdavky zdravotných poisťovní	-54	-110	70	59

8. Hospodárenie ostatných subjektov VS	518	433	353	416
- ŽSR	153	-122	16	-4
- ZSSK	33	-18	33	-23
- NDS	132	87	23	11
- príspevkové organizácie	-109	23	105	7
- Jadrová a vyradovacia spoločnosť	37	29	64	47
- Ostatné subjekty	272	435	113	377
9. Opatrenia na riešenie pandémie	0	0	72	134
10. Opatrenia vlády v súvislosti s vojnou na Ukrajine	-17	-104	-4	-10
11. Opatrenia vlády na kompenzáciu cien energií	113	1134	1536	1469
12. Ostatné vplyvy	25	46	58	178

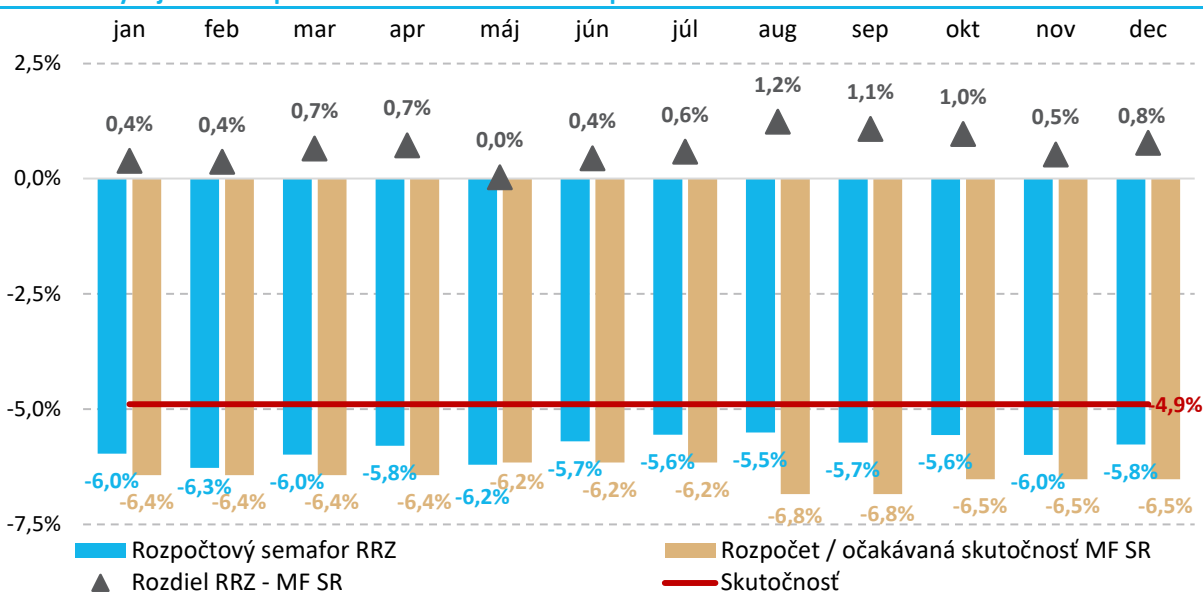
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Poznámka: Ide o odhady RRZ z januára 2023 v rámci Hodnotenia Návrhu rozpočtu VS na roky 2023-2025, z mája 2023 v rámci Programu stability, z októbra 2023 v rámci prípravy Hodnotenia rozpočtu VS na roky 2024 až 2026 a informácie z tzv. jarnej notifikácie ŠÚ SR z apríla 2024.

6. Vývoj odhadov deficitu za rok 2023 podľa RRZ a MF SR

Kancelária RRZ (KRRZ) publikuje každý mesiac **Rozpočtový semafor**, ktorý odhaduje koncoročné saldo hospodárenia VS.⁴² Očakávaná úroveň deficitu sa pritom odlišuje, často aj pomerne výrazne tak od rozpočtu, ako aj očakávanej skutočnosti zverejňovanej ministerstvom financií v rámci oficiálnych dokumentov⁴³.

Graf 59: Vývoj odhadov pre saldo VS v roku 2023 a ich porovnanie so skutočnosťou

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ

Poznámka: MF SR v rámci očakávanej skutočnosti zverejnenej v októbri 2023 predpokladalo refundáciu energokompenciácií z EÚ fondov vo výške približne 0,5 mld. eur. Zohľadnenie výslednej úrovne refundácie by znamenalo pozitívny vplyv na odhad hospodárenia VS a zníženie očakávaného deficitu z 6,5 % HDP na 6,2 % HDP.

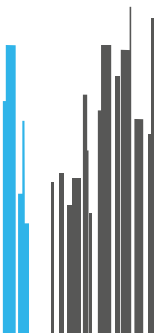
Kým v rokoch pred pandémiou prognóza KRRZ zväčša poukazovala na negatívne riziká v rámci cieľov rozpočtu pre deficit VS, počas celého roku 2023 bola, podobne ako v rokoch 2021 a 2022, naopak **optimistickejšia**. Pozitívna odchýlka v odhadovanej úrovni salda VS vyplývala v najvýraznejšej miere z odlišných predpokladov o čerpaní výdavkov na energokompenciácie, čo súviselo najmä so zohľadnením refundácie energopomoci z EÚ fondov a pomalším čerpaním v priebehu roka. Odhad KRRZ vychádzal primárne z aktuálneho vývoja čerpania jednotlivých položiek, ktoré indikovalo nižšiu koncoročnú úroveň výdavkov. Na druhej strane, MF SR v očakávanej skutočnosti vo väčšej miere zohľadňovalo objem zdrojov, ktoré boli k dispozícii v rámci rozpočtu, čo sa prejavilo vo **vyššej očakávanej úrovni výdavkov na konci roka a teda ešte výraznejšou odchýlkou počas celého obdobia**.

Výsledný deficit hospodárenia VS bol nižší ako odhady KRRZ aj MF SR. Výsledok hospodárenia bol oproti decembrovej prognóze KRRZ lepší o 0,9 % HDP, zlepšenie oproti očakávanej skutočnosti MF SR z októbra 2023 dosiahlo 1,6 % HDP. **K poklesu deficitu oproti odhadom prispeli v najvýraznejšej miere faktory, pri ktorých boli relevantné informácie o výslednom vývoji k dispozícii až po skončení roka.** Išlo najmä o vyšší očakávaný výnos z daní a odvodov zapracovaných do notifikácie, ďalej neočakávané lepšie hospodárenie ostatných subjektov VS, nižšie čerpanie výdavkov na opatrenia súvisiace

⁴² Rozpočtový semafor je pravidelne zverejňovaný [na webstránke RRZ](http://www.rrz.sk).

⁴³ Ide o odhady zverejnené na jar v rámci Programu stability, v lete v rámci správy o očakávanej skutočnosti, a na jeseň v rámci Návrhu rozpočtu verejnej správy.

s kompenzáciou vysokých cien energií a pozitívne prispel aj nárast pohľadávok ŠR na prevádzkové výdavky. Deficit mierne zlepšili aj pozitívny vplyv dotácií pre výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov, nižšie kapitálové výdavky ŠR a nižšie čerpanie výdavkov na spolufinancovanie k EÚ fondom.

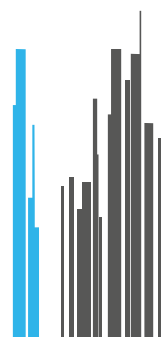

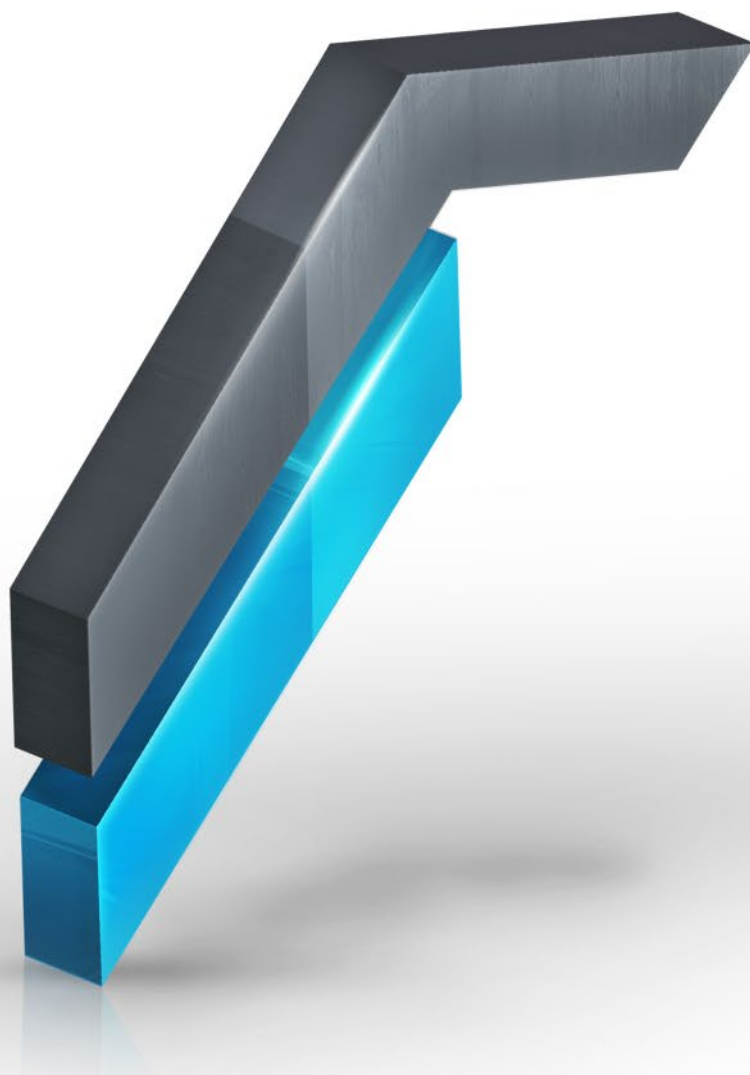
7. Rozdiely medzi výsledným hospodárením VS a schváleným rozpočtom

Tabuľka 3: Rozdiely voči rozpočtu VS na rok 2023

(ESA 2010)	mil. eur	% HDP
Deficit verejnej správy v roku 2023 - schválený	-7 871	-6,44
Rozpočtové vplyvy opatrení vlády na riešenie pandémie	134	0,11
Opatrenia vlády v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu	-8	-0,01
Opatrenia vlády na kompenzáciu cien energií	1287	1,05
Ostatné rozpočtové vplyvy		
Daňové príjmy	-75	-0,06
Príjmy z dividend a odvodov zo zisku	-110	-0,09
Príjmy štátneho rozpočtu z hazardu	48	0,04
Ostatné nedaňové príjmy štátneho rozpočtu	194	0,16
Príjmy z predaja emisných kvót	13	0,01
Tržby ŽSR	-34	-0,03
Tržby ZSSK	17	0,01
Tržby NDS	26	0,02
Výdavky poistenia Sociálnej poisťovne	-607	-0,49
Sociálne dávky MPSVaR	-459	-0,37
Odvod do rozpočtu EÚ	82	0,07
Výdavky na spolufinancovanie vrátane rezervy	491	0,40
Korekcie k čerpaniu fondov EÚ (hotovostné a zmena pohľadávky voči EÚ)	-124	-0,10
DPH k plánu obnovy	316	0,26
Vyvolané výdavky	-47	-0,04
Nadčerpanie nad rámec 100% alokácie EÚ	-190	-0,15
Úrokové náklady štátneho dlhu	266	0,22
Ostatné bežné výdavky ŠR (vrátane rezerv)	119	0,10
Kapitálové výdavky ŠR	652	0,53
Zmena stavu pohľadávok a záväzkov ŠR	143	0,12
Hospodárenie obcí a VÚC (bez daní)	-20	-0,02
Výdavky na zdravotnú starostlivosť	-333	-0,27
Transfer z verejnej do súkromnej časti zdrav. poistenia (transfer akcionárom, splátka úveru)	-5	0,00
Hospodárenie nemocníc (bez vplyvu oddĺženia)	-175	-0,14
Prevádzkové výdavky zdravotných poisťovní	57	0,05
Samostatné účty a štátne finančné aktíva (bez daní a zvyšovania ZI)	18	0,01
Železnice SR	-12	-0,01
Jadrová a vyradovacia spoločnosť	62	0,05
Hospodárenie ostatných subjektov	168	0,14
Železničná spoločnosť Slovensko	-37	-0,03
Sociálna poisťovňa (správny fond a iné vplyvy)	10	0,01
Štátne fondy (ŠFRB, SPF, EF, NJF, AVF...)	-32	-0,03
Nerozpočtované subjekty (FOV, GFI, subjekty samospráv...)	21	0,02
Národná diaľničná spoločnosť	27	0,02
Verejné vysoké školy	27	0,02
Ostatné vplyvy	-48	-0,04
Vplyv zmeny nominálneho HDP	-	0,01
Deficit verejnej správy v roku 2023 - skutočnosť	-6 010	-4,89

Zdroj: MF SR, RRZ, Eurostat

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

TWIN CITY B

Mlyské nivy 12

821 09 Bratislava

Slovakia

www.rrz.sk